

slovenski čebelar

1 9 6 5

LETO LXVII

ŠT. 8

VSEBINA

Ob obnovitvi Janševega čebelnjaka	209
Valko Razingar: Janšev čebelnjak — kulturni spomenik	210
S. R.: Nekaj spominov na proslavo Janševe 200-letnice rojstva	212
Dr. ing. Jože Rihar: Anton Janša v luči sodobne znanosti	213
Edi Senegačnik: Janša o vzreji matic in o prevažanju	217
Valentin Benedičič: Plemenilna postaja Antona Janše pod Zelenico	222
Leopold Debevec: Nekaj gradiva za zgodovino našega čebelarstva v Janševi dobi	225
Leopold Debevec: Zapis Jerneja Kopitarja iz leta 1815 ob poslikani panjski končnici	227
Vladi Martelanc: Čebele na jesenski paši	228
Poročilo predsednika tov. Valentina Benedičiča na XIV. rednem občnem zboru ZČD za Slovenijo dne 25. aprila 1965 v Ljubljani (Nadaljevanje)	250

NAŠA ORGANIZACIJA

Ob 60-letnici čebelarske družine v Škofji Loki. Nekaj o delu čebelarskega društva Središče ob Dravi. Odgovor neznanemu čebelarju iz Dravske doline. Iz Brestanice	257
---	-----

OSMRTNICE

Janez Kostanjevec, Franc Kovač, Anton Tepina	240
--	-----

List izhaja vsakega 1. v mesecu. Člani, ki plačajo letno članarino 1000 din, ga prejemajo zastonj. Izdaja ga Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v Ljubljani, Miklošičeva cesta 50, tiska CP Delo — obrat Triglavska tiskarna v Ljubljani, ureja uredniški odbor: Valentin Benedičič, Ivan Majcen, Slavko Raič, France Rome, Edi Senegačnik in Jožko Slander. Odgovorni urednik: Edi Senegačnik. Letna naročnina za nečlane 1200 din, za inozemstvo 1500 din. Posamezna številka na 32 straneh stane 140 din, na 16 straneh 70 din. Odpovedi med letom ne upoštevamo. Kdor plačuje članarino v obrokih, se s prvim obrokom zaveže, da jo bo do konca leta v celoti poravnal. Isto velja za naročnino. Številka žiro-računa pri Narodni banki v Ljubljani, Miklošičeva cesta, 600-14/605-116

OB OBNOVITVI JANŠEVEGA ČEBELNJAKA

Lani je poteklo 250 let, odkar se je rodil v Breznici na Gorenjskem naš veliki Janša. Mnogi čebelarski listi po svetu so se spominjali te obletnice. Čebelarska družina v Breznici pa je ob tej priložnosti sklenila, da bo obnovila njegov čebelnjak. Obnovitvena dela so se zavlekla v letošnje leto in pred nekaj dnevi so bila pri kraju. Mnogo skrbi je bilo in dela, zato je prav, da na tem mestu pohvalimo odbornike čebelarske družine v Breznici, zlasti pa njenega predsednika tov. Valka Razingerja. Pri tem nikakor ne smemo pozabiti na vzornega predsednika čebelarskega društva v Radovljici tovariša Franca Resmana, ki je imel mnogo razumevanja za tako važno akcijo. Po njegovi zaslugi je dobila brezniška čebelarska družina dovolj denarnih sredstev, da je lahko vsa dela brez težav in ovir izvršila.

Družina v Breznici pa ni obnovila samo čebelnjak. Pod Zelenico je ustanovila tudi novo plemenilno postajo, ki bo nosila ime Antona Janše. Največ zaslug za ustanovitev imata čebelarja Ciril Jalen in Janez Rodman, ki sta jo na svojo pobudo in z lastnimi sredstvi postavila in opremila. Tako so brezniški čebelarji prav lepo počastili spomin svojega velikega rojaka, ki je ponesel v svet slavo naše čebele in naših čebelarjev, ter s tem pokazali, da so njegovi vredni nasledniki. Zveza čebelarskih društev za Slovenijo v imenu vseh slovenskih čebelarjev brezniški čebelarski družini iskreno čestita in se ji zahvaljuje za opravljeno delo. Na proslavo, ki bo 15. avgusta v Breznici, vabimo vse slovenske čebelarje. Povabili smo tudi Zvezo avstrijskih čebelarjev.

Breznica je rojstna vas našega Antona Janše. Tu je čebelaril on, prav tako pa tudi njegovi predniki. Rojstne hiše ni več. Bila je lesena in je dotrajala, zato so jo nasledniki podrli in napravili spodaj novo. Zid pa je še ohranjen: Na prostoru, kjer sta bili nekoč soba in kamra, je danes vrtiček, ob njegovem podaljšku pa je gospodarsko poslopje.

Ljubka vasica, ki se nahaja nasproti Vrbe, je prislonjena na hrib Reber, ki leži ob vznožju mogočnega Stola. Severnih vetrov varujejo vas Karavanke, povsem odprta pa je vzhodnim in severozahodnim vetrovom. Vzhodnik je tu za čebele zelo poguben. Sončnih dni ima vas vse leto zadosti, a pogosta neurja ugonobe mnogo čebel na paši oziroma ob vrnitvi domov.

Hrib Reber je obrnjen proti soncu. Snežena odeja na njem ne vzdrži dolgo. Zgodaj spomladi, navadno pa že pozimi, se razcvete po njem pomladanska resa, ki da čebelam prvo medicino in obnožino.

Pomladni razvoj čebel je tu zgoden in povsem naraven. V travniško in gozdno pašo pridejo čebele že dobro razvite. Ako je vreme količkaj ugodno, je donos kar zadovoljiv. Gozd daje tu glavno pašo in naš gozdni med je zelo dobre kakovosti. Pravijo, da je včasih medila tudi ajda. Danes jo sejejo le malo. Medi sicer res ne oziroma zelo slabo, čebele pa le naberejo na njej precej obnožine za zimo.

Naravni pogoji za uspešno čebelarjenje so tu ugodni, zato se je že pred stoletji močno razvilo in doseglo velik napredek.

V takih ugodnih pogojih so čebelarili Janševi predniki in v takem čebelarskem vzdušju je doraščal naš mladi Tone. Kdaj so pričeli čebelariti Janševi predniki, tega ne vemo. Prav tako ne vemo, od kdaj je čebelnjak pri hiši. Vemo samo to, da stoji še vedno na istem mestu in da je zelo zelo star. Domačini pravijo, da so bile stene in tudi trami tako stari že takrat, ko so bili oni še povsem mladi. Nasledniki so ga obnavljali le toliko, kot je bilo to nujno potrebno. Uporabljali so ga v druge namene. Je precej velik. Vanj so lahko zložili petdeset kranjičev. Končno je le dotrajal. Pretila mu je nevarnost, da se pod sneženo odejo zruši. Čebelarska družina Antona Janše v Breznici je zato sklenila, da ga obnovi. Povsem strohnjene deske in trame smo zamenjali z novimi. Vse količkaj dobro pa smo ohranili. Streho smo napravili slamnato, kot je bil to včasih običaj. Krovci za slamnate strehe izumirajo. Mladina se s tem ne peča več. Nam jo je napravil Jože Sušnik iz Zgornjega Tuhinja. Tudi slamo smo pripeljali od tam. Zemljišče ob čebelnjaku smo nekoliko zravnali in ga obložili s travno rušo.

Sedaj pa si oglejmo malo še kmečko življenje v Janševem času. Takrat je bilo na podeželju precej drugače, kot je danes. Vasice so bile majhne, hiše večinoma prislonjene na pobočja, na taka zemljišča, ki za njive in travnike niso bila uporabna. Mnogo je bilo pašnikov. Z njih je odmevalo zvončkljanje številnih čred. Časopisov ni bilo, prav tako ne kina, radia in televizije. Šole so bile le v večjih krajih. Ljudje so živeli ob tem, kar so pridelali. Ob dobrih letinah ni bilo pomanjkanja, ob slabih pa je bila lakota stalni gost zlasti revnejših bajtarjev. Živeli so zelo skromno in res skoro niso poznali zahtev.

Uživali so večji del črn kruh, pečen doma, navadno iz slabših vrst domače moke. Bel kruh in potico so imeli le za večje praznike. Lan in ovce so oblačile narod. Nogavice, maje in obleke so pletli iz volne, perilo in rjuhe pa delali iz platna. Ženske so predle pozimi na »prejah« pozno v noč, ob slabi svetlobi iz kurišča v »levi«. Leva je bilo odprto ognjišče v sobi z dimnikom. Na ogenj so polagali suhe in tanke treščice, da so lepo gorele in da se ni preveč kadilo. Predice so se zbirale v hišah, kjer je bilo zadosti prostora zanje in njihov kolovrate.

Obnovljeni Janšev čebelnjak v Breznici na Gorenjskem

Na prejah je bilo lepo, kratkočasno in zabavno. Pripovedovali so razne zgodbe, to so pravljice in pripovedke o vilah in škratih, palčkih in pesoglavcih, volkovih in medvedih, Turkih in Krucih, o divji jagi, o zakleti kraljični itd.

Poleti pa za preje in zgodbe ni bilo časa. Trdo delo je zaposlilo vse od zore do pozne noči. Mehanizacije še ni bilo. Vsepovsod je prevladovalo le ročno delo. Njive pa so bile vendarle dobro gnojene, skrbno obdelane in oplete. Znoj je močil to zemljo, ljudje so bili nanjo navezani, z njo so živeli in na njej umirali. Velika je bila ljubezen do te rodne grude. Danes pa je drugače. Nihče noče več delati na polju, vse hiti v mesta, v tovarne...

Onemogli starčki so posedali posebno radi na klopici pred čebelnjakom, pred tem pravljичnim svetom marljivih čebelic. Izkušeni očanci so kramljali o vsem mogočem, predvsem pa o izkušnjah iz svojega življenja. Tu ni bilo dolgega in praznega besedičenja. Z nekaj besedami so povedali vse na kratko

in jedrnato. To je bila nekaka vaška šola, nekaka ljudska izobraževalnica. Tako so prenašali izkušnje na svoje potomce. V taki izobraževalnici ob domačem čebelnjaku je doraščal tudi naš mladi Tonček. Narava ga je obdabila z bistrim čutom za opazovanje in s sposobnostjo, da se je hitro oprijel vsega novega in naprednega. O čebelah je bil temeljito poučen že v mladih letih. To so storili očanci ob svojih pisanih čebelnjakih. Kot rojen umetnik je z bratoma barval panjske končnice. Njihov čebelnjak je bil prava umetnina, polna lepih panjskih končnic z motivi iz ljudskega življenja. Ta umetnost ga je tako priklenila nase, da sta jo z bratom Lovrom mahnila na Dunaj na slikarsko akademijo. Oba sta hotela postati slikarja.

Usoda pa je hotela drugače. Namenila mu je svetovno slavo, zato ga je poslala na drugačno življenjsko pot. Poklicali so ga in mu zaupali vodstvo čebelarške šole, prve te vrste v tedanji Avstroogrski. Postavili so pravega človeka na pravo mesto. Naš Janša je zaoral tako globoko, da je zaslovel po vsem čebelarskem svetu. Tako je postalo naše gorenjsko čebelarstvo temelj čebelarskemu napredku na Dunaju, v srcu Evrope, in s tem več ali manj celemu svetu.

Janševa življenjska doba je bila kratka. Zbolel je in umrl na Dunaju, star komaj 40 let. Njegovo delo pa je bilo takrat že tolikšno, da je postal zaradi njega slaven. In v svojih delih živi še danes. Prav gotovo ne bi imeli našega Janše, prvega čebelarskega učitelja, če ne bi bilo pri hiši domačega čebelnjaka. Zato pa smo ga obnovili in kot slovenski kulturni spomenik naj priča vsemu svetu in tudi našim zanamcem o veličini Antona Janše, ki je znal že pred 200 leti tako prisluhniti življenju čebelje družine, da ga še danes občudujejo biologi in čebelarski znanstveniki po vsem svetu.

NEKAJ SPOMINOV NA PROSLAVO JANŠEVE 200-LETNICE ROJSTVA

S. R.

Za slovenske čebelarje sta bila dneva 20. in 21. maj 1954 izredna praznika, kajti proslavljali so 200-letnico rojstva našega velikega čebelarskega mojstra Janše in s tem izkazali globoko hvaležnost genialnemu rojaku. Toda ne samo Slovenci, slavnostnega zborovanja so se udeležili tudi zastopniki iz cele Jugoslavije. Po poročilih, ki jih je prejelo takratno čebelarsko društvo, so se Janše spominjali tudi čebelarji mnogih dežel in držav, strokovni čebelarski in drugi listi pa so spoštljivo priznavali njegov velik um in njegove nemimljive zasluge. S tem so pokazali, kako cenijo njegovo pionirsko delo na polju čebelarstva ter mu priznavajo nevenljive zasluge, ki si jih je pridobil ne samo za slovensko, temveč tudi za splošno čebelarstvo.

Proslave v ljubljanski Delavski zbornici 20. maja so se udeležili zastopniki raznih oblasti, tudi najvišjih, in društev, bilo jih je 28. Več zastopnikov je navdušeno pozdravilo zborovalce, ki so hoteli tudi s proslavo izraziti priznanje velikemu duhu Antona Janše. Razen tega je poslalo pismene pozdrave 22 njegovih častilcev, razen domačih tudi tuji iz Poljske, Čehoslovaške in Bolgarije, nadalje znani čebelarski strokovnjaki dr. Leuenberger iz Berna

v Švici, dr. Morgenthaler iz Švice, dr. Goetze iz Nemčije, dr. Phillips iz Amerike in tudi dr. Armbruster, urednik znamenite čebelarške revije »Archiv für Bienenkunde«, velik častilec Antona Janše.

Jedro udeležencev pa so sevoda tvorili delegati čebelarških podružnic in čebelarji sploh. Po dveh predavanjih o življenju in delu Antona Janše je bil končan prvi del proslave.

Naslednji dan so nadaljevali z drugim delom proslave: s svečanim odkritjem nove spominske plošče na Breznici. Zbralo se je okrog 1500 ljudi, deloma gostov iz prejšnjega dne, ki so jih Gorenjci — med njimi je bilo mnogo šolske mladine — nad vse pristrčno sprejeli. Lepa Gorenjska s svojimi planinami jih je naravnost očarala. Pri Janševi rojstni hiši je bila najprej proslava z dvema predavanjima, nato pa je odšla množica pred župnišče k odkritju nove spominske plošče, ki so jo darovali bohinjski čebelarji. Končno se je na Zupanovem vrtu razvila prijetna zabava.

Vse je poteklo sicer skromno, vendar pristrčno z željo prirediteljev, da bi čebelarji sledili Janši po njegovih naukih.

ANTON JANŠA V LUČI SODOBNE ZNANOSTI

DR. ING. JOZE RIHAR

V vrsti velikih mož kot so Jožef Štefan, Jurij Vega, Jožef Resel, ki so v preteklih stoletjih izšli iz našega naroda, se uveljavili v svetu s svojimi iznajdbami in tako prispevali k splošnemu dvigu tehničnih ved, je tudi ime Antona Janše. Lani, ko je minilo 230 let od njegovega rojstva, so se prvega čebelarja na dvoru cesarice Marije Terezije, učitelja na prvi čebelarški šoli na svetu in pisca dveh knjig, spomnile tudi tuje strokovne revije. Toliko bolj na mestu je, da se ga spomnimo tudi mi.

Kaj je napotilo dr. Ludviga Armbrusterja, ki že preko pol stoletja kritično spremlja razvoj čebelarške znanosti in jo oplaja z revijo Archiv für Bienenkunde, da je zapisal: »Genialni, vsestransko nadarjeni Anton Janša je živel daleč pred svojim časom.« Na drugem mestu mu pravi »Mladi slovenski čudodelec«, Vodilnemu angleškemu čebelarškemu zgodovinarju H. M. Fraserju pa je Janša »Najbolj čudovit čebelar, ki je kdaj koli živel.«

Na kratko lahko rečemo, da je pokazal Janša izredno nadarjenost pri izpopolnjevanju tedanjega načina čebelarjenja, bil uspešen organizator, sijajen pedagog, nazoren pisec, predvsem pa bister opazovalec čebel. V svojem delu je bil samozavesten, saj si je upravičeno sam laskal, da mu je pri dolgoletnem opravlilu in poizkusih pri čebelah ušlo »le malo, kar je vredno opazovanja«.

Iznašel je vršo za prestrezanje rojev, kletko za dodajanje matic in prvi uporabljal v panju premičnim satnikom podobne loenje. Opisal je nove metode za narejanje rojev, uvedel kot novost vzrejo in izmenjavo matic, poudarjal važnost obnavljanja satja, gorenjski panj dopolnil s polovičnimi nakladami in rojilni nagon uravnaval z dodajanjem naklad. Izviren je njegov način zdravljenja kuge čebelje zalege; prvi je govoril o periodičnem pojavljanju hojeve mane. Vedo o rojenju je po besedah H. M. Fraserja (1951) podal na tako popoln in jasen način, da ga v tem doslej ni še nihče prekosil.

Izven čebelarških krogov vzbujajo posebno pozornost njegova odkritja iz področja biologije čebel.

Kako se *praše čebelje matice*, je ostalo dolgo zavito v skrivnost. Zato je bilo veliko odkritje, ko je Janša leta 1771 prvi opisal, kako se plemeni matica. Učil je, da se matica oprashi, letajoč v zraku, in sicer gre ravnokar izležena matica peti ali šesti dan na plemenitev, če vreme dopušča. Praho je opisal z naslednjimi stavki, ki so postali klasični: »Na dan, ko se matica namerava plemeniti, se vstopi v stran k takemu panju, čakaj od 9. ure dopoldne do 3. ali 4. ure popoldne in glej na žrelo. Tu pride matica spremljana od velike družbe čebel in trotov; zavrti se nekolikokrat, da si zapomni panj in ga na povratku lahko najde, naposled se dvigne v zrak. Nekaj časa leta še okoli panja ter ga opazuje, polagoma pa se dviga vedno više. Ne izpusti je iz oči in videl boš, kako se zaletavajo trotje z neko hitrostjo proti njej; to je takorekoč plemenjenje. Čez nekaj minut se vrne ponovno domov. Kjer je panj na samem, je to opazovanje prav lahko. Ko se ni prvič oplemenila, bo šla ali že taisti ali kak drugi dan, ali včasih še večkrat na plemenjenje.«

Danes vemo, da gre matica že v starosti 3 do 5 dni enkrat ali večkrat na orientacijske izlete, še preden se gre plemenit. Svoje svatbene polete konča potem po navadi deseti dan. Dogodi se, da slabo vreme zadržuje plemenitev matice tudi tri tedne. Pozno sprašene matice pa niso več polnovredne.

Kot se kaj rado dogaja, so tudi nekateri Janševi sodobniki oporekali pravilnost njegovega odkritja in trdili, da trotje lahko oplode matico, tudi če ne vzleti v zrak. Pri časopisu, ki je to objavil, je Janša zastavil 50 dukatov tistemu, ki bi njegovo odkritje ovrgel.

Janševo odkritje o plemenitvi matic v zraku je postalo sestavni del večine učbenikov. Vendar so pa nekateri do nedavnega pripisovali to odkritje Švicarju Huberju (1750—1851). Resnica pa je, da je Huber opisal plemenitev matice v zraku 20 let pozneje, kot je izšlo Janševo mojstrsko delo »Razprava o rojenju čebel.«

Tajnosti v zvezi z matičino prašo pa s tem še ni bilo konec. Pisci, ki so radi postavljali čebele kot vzor moralno organizirane družbe, so poudarjali, da se matica spari v vsem svojem življenju le z enim samim trotom. V zadnjem desetletju je biologe in zlasti čebelarje razgibalo odkritje, da *se matica plemeni z večjim številom trotov*.

Že leta 1944 je Američan W. Roberts opazoval prašo 11 matic. Ugotovil je, da je polovica matic odletela na plemenitev dvakrat. V večini primerov so izletele matice na ponovno plemenjenje naslednjega dne, če je vreme dopuščalo. Približno 10 let pozneje so tudi evropski in drugi ameriški raziskovalci potrdili njegove ugotovitve. Rus V. Triasko, Američan Taber, Poljak J. Woyke in Kanadčan D. Peer so z različnimi metodami dokazali, da se čebelje matice na enem plemenilnem poletu sparijo z več troti. Seme, ki je bilo vstrecano v matičino semensko vodnico, odteče od tod delno v spermatoteko, semensko mošnjico, del semena pa matica izvrže, ko se vrne s prahe v panj. Večina raziskovalcev je mnenja, da oprashi matico običajno sedem do osem trotov. J. Woyke pa je dokazal, da jo lahko oplemeni en sam trot ali pa tudi do sedemnajst.

Ko je Avstrijec F. Ruttner poročal leta 1954 o poizkusih, ki jih je izvršil na otoku Vulcano skupaj z R. Jordanom in M. Alberom, je omenjal, da so

znanstveniki in tudi čebelarji od Janše dalje mislili, da se matica oplemeni le z enim trotom.

V resnici pa je iz Janševih del razvidno, da se matica oplemeni z večjim številom trotov. Takole pravi: »Vsaka neoplojena matica izleti v spremstvu trotov in čebel v zrak, kjer jo troti oplemene«. V tem in že zgoraj navedenem stavku govori Janša o trotih v množini. Pravi, da se matica plemeni v času, ko se v njo zaletavajo troti.* Danes je dognano, da se na istem poletu matica lahko večkrat zaporedoma spari, ne da bi vmes padla s trotom na tla. Pri spojitvi ostanejo včasih v spolovilih matice ploščice, čebulice — trotove spolne trobe. »Svatbeni znak yrnivše se matice je nekaj belega podobno tenki nitki, tam, kjer je sicer želo«. (Janša). Šele potem, ko se je matica v panju znebila svatbenega znamenja, gre lahko še isti, običajno pa naslednji dan ponovno na praho.

Posebna zasluga gre Janši tudi pri odkritju takoimenovane *partenogeneze*, tj. *deviškega porajanja pri čebelah*. Nekdaj so menili, da se ne razvije nobeno jajčece, če ni oplojeno. V resnici pa je nespolni način razmnoževanja navaden pojav pri številnih živalskih vrstah, kot so crustacea, rotiferae, nekateri parazitski ploščati črvi ter pri mnogih žuželkah. Partenogenetski razvoj je mogoč pri obeh spolih. Pri listnih in drevesnih ušicah — afidah se npr. preko poletja pojavljajo na nespolen način navadno samice, jeseni pa i samice i samci. Po kopulaciji odlagajo samice jajčeca, ki prezimijo. Pri večini opnokrilnih žuželk, hymenopter, kot so čebele, se neoplojena jajčeca razvijajo ponavadi v samce, včasih pa tudi v samice. Do leta 1963 pa ni bil znan primer, da bi se iz oplojenih jajčec čebelje matice mogli razviti tudi samci — troti.

Že pri Aristotelu, ki je živel 300 let pred našim štetjem, je, kot poroča E. Haeckel — zapisano, da zarodki iz čebeljih jajčec nastanejo celo tedaj, če niso bila oplojena. Bonnet (1748) je opisal partenogenetski razvoj pri afidah, ušicah. Znameniti naravoslovec Fabre pripoveduje, da najdemo partenogenezo tudi pri čebelah z rahlimi družabnimi nagoni, ki se imenujejo čebele samotarke ali solitarne čebele in spadajo v rod *Halictus*.

Bistvo partenogeneze pri pravih čebelah je bilo znano tudi že Janši. Ko ugotavlja, da so troti moškega spola in da si osirotele čebele vzpodrede iz navadne čebelje zalege drugo matico, sklepa pravilno, da ni dvoma, da so tudi čebele ženskega spola. Dalje pravi, da si osirotele čebele vzredijo trote, ne zalegajo pa jajčec, iz katerih bi nastale čebele, ampak ležejo le trotja jajčeca. Na drugem mestu pravi, da si v brezmatičnem panju, ki nima nobene čebelje zalege, ki bi iz nje mogle vzgojiti matico, izležejo trotovko. S tem je prvi pisal o partenogenezi, ki uči, da se pri čebelah samci, troti, razvijajo iz neoplojenih jajčec, medtem ko se bitja ženskega spola — matice in čebele — razvijajo iz oplojenih jajčec.

Partenogenezo, tj. deviško porajanje trotov, je do kraja pojasnil Dzierzon. Preko 100 let je njegov nauk o partenogenezi veljal kot neoporečen. Na mednarodnem čebelarjem kongresu v Pragi leta 1963 ga je ovrigel Dzierzonov

* *Op. ur. odbora*: Uredniški odbor se ne strinja s to trditvijo, prav tako pa tudi ne biologi, s katerimi smo se posvetovali. Na posameznem svatbenem letu matice res slede troti in se vanjo zaletavajo, toda oplemeni jo le eden. Tako je mislil Janša o plemenitvi.

Breznica, rojstna vas Antona Janše, pred 60 leti

sonarodnjak J. Woyke. Dokazal je, da se iz oplojenih jajčec ne razvijejo samo ženska bitja, kot je to učila Dzierzonova teorija o partenogenezi, ampak da iz njih lahko nastanejo tudi moška bitja — troti. Ugotovil je, da so matice, ki jih je dve do tri generacije vzrejal v bližnjem krvnem sorodstvu, zalegale v čebelje celice približno polovico čebeljih in polovico trotovskih oplojenih jajčec. Oplojena trotovska jajčeca so naglo izginila, ko so se iz njih izlegle ličinke. Zato v čebelji družini ne najdemo trotoev, nastalih iz oplojenih jajčec. Čebele jih namreč nekaj ur potem, ko so se iz njihovih jajčec izlegle ličinke, takoj pojedjo. Uspelo pa mu je, da je umetno vzredil iz oplojenih trotovskih jajčec, ki bi jih bile sicer čebele pojedle, prave trote.

Potemtakem imamo dve vrsti trotovskih ličink. Take, ki so nastale partenogenetsko brez sodelovanja očeta. V genetskem pogledu so haploidni. Druga vrsta trotovskih jajčec in ličink so diploidne narave, nastale pri homozigotih, ki imajo dva roditelja.

V luči te ugotovitve si lahko razlagamo, zakaj je zalega v nekaterih panjih raztresena. Za take družine sedaj vemo, da so njihove matice potomke večkratnega plemenjenja v bližnjem sorodstvu.

Odkritja Antona Janše o partenogenezi pri čebelah in plemenjenju matic, podana v luči sodobne biologije, so le delček njegovega obsežnega novatorskega dela, ki pa se nanaša predvsem na tehniko čebelarjenja.

JANŠA O VZREJI MATIC IN O PREVAŽANJU

EDI SENEGACNIK

Veliki Janša se je dobro zavedal, kako važna je za uspešno čebelarjenje vzreja dobrih matic. Zato je v svoji Razpravi o rojenju čebel svetoval čebelarjem, kako naj vzrejajo, da bodo prišli kar najhitreje do njih. Priznati moramo, da se tudi danes preprosta vzreja matic prav nič ne razlikuje od Janševih navodil pred 200 leti. Poglejmo, kaj piše o tem:

§ 86.

»Sedaj hočemo opisati način, kako si iz čebelne zalege vzgojimo matice, in kako si že godne matice ohranimo žive, da jih imamo pripravljene, kadar jih rabimo za narejence ali pa za brezmatične panje.

§ 87.

Matice vzgojimo takole:

1. Kakemu panju vzamemo poljubno množino — tri ali več pesti — čebel in jih denemo v kak prazen panj, katerega notranjščina je taka, da se da množini čebel primerno zmanjšati ali pa povečati.

Rojstna hiša Antona Janše s čebelnjakom

2. Prav iz tega, ali pa iz kakega drugega panja izrežemo nato lep, bel satiček s čebelnimi celicami, v katerih se nahajajo majhni, komaj vidni črvički, ki leže v blestečem se soku. Satiček sme biti poljubno velik, a ne večji, kot ga more žival obsesti in ogrevati. Če bi ne bilo zalege v celicah po robu, pa izpodrežemo sat do zalege, da imajo čebele dovolj prostora za napihovanje matičnikov.

3. Ta satiček postavimo tako med čebele narejenca (v novi panj), da imajo celice tisto lego, kakršno so jim jo dale čebele, torej sat ne sme biti obrnjen narobe. Satiček podpremo s šibicama ali pa ga postavimo med šibice kozice. Pri vsem tem pa je treba paziti, da čebele takoj zasedejo satiček, ker bi se sicer utegnila zalega prehladiti in bi vsled tega za vzgojo matic ne bila več dobra. Da se zalega ne prehladi, je najboljšje, če denemo na satiček nekaj čebel, da zalego ogrevajo.

4. Čebele moramo pridržati v novem panju, da se ne vrnejo v starca. Kako se jih pridrži, je opisano v § 82.

5. V panj postavimo meden satiček, ki je za čebelni živež boljši kot pa izcejan med. Čebele, ki izletavajo, ne porabijo toliko medu kot pripravte čebele. Gladu nikdar ne smejo trpeti, sicer použijejo mlado zalego in si potem ne morejo izpodrediti matice. Če pa imajo dovolj živeža, je matica godna že v 12 ali 14 dneh.

§ 88.

Ko se matica izgodi, jo pustimo tisti peščici čebel, ki jo je izgodila. Kadar delamo roje, ali če pride kak panj ob matico, porabimo take matice; tačas so se gotovo že izprašile, kakor smo povedali v § 65.

§ 89.

Matice, ki jih ne potrebujemo takoj, jih hočemo ohraniti žive za poznejše potrebe, ohranimo najlažje, če jih s par pestmi čebel vred denemo v kak prazen panj, katerega odnesemo tako daleč od uljnjaka, da čebele ne najdejo pota v svoj prejšnji panj. Taka matica se bo izprašila, kakor smo že opisali.

Ker pa čebele, če jih je le malo, ne ostanejo in ne delajo rade v velikem prostoru, jim prostor zmanjšamo s tem, da potisnemo zadnjo končnico v panj tako daleč, kolikor se nam zdi potrebno (§ 5., g).

Kdor hoče, naj si v ta namen napravi majhne panjičke. Meni so panji navadne velikosti ljubši, ker rojičku lahko razširim, prostor, če si je s časom opomogel.

Kako se ohrani v matičnici pripravta matica, je povedano v § 58. Omenjam pa, da se pripravta matica ne more izprašiti.

§ 90.

Kadar se doda matica panju, ki je nima, se mora upoštevati, kar je bilo povedano v §§ 58., 45., 44. itd. Čebelam, ki so imele izprašeno matico, dodamo po preteku dveh ur, kadar žival opazi, da je izgubila mater, bodisi izprašeno matico, ki je poprej ni treba priperati, ali pa mladico, pripravto v matičnici. Izprašeno matico vzamejo čebele takoj, mladico pa šele v 4 ali 5 dneh. Ravno tako se izprašena matica dodane čebelam iz takega panja, ki je imel neizpra-

šeno matico. Opozarjamo pa, da tudi čebele iz neizprašenih panjev preje vzamejo izprašeno matico kot pa mladico. Sicer se pa le redkokdaj delajo roji iz panjev, ki imajo neizprašeno matico, ker taki panji niso živalni.

Če roju dodamo matičnik, ga moramo izrezati iz satja tako, da je še par čebelnih celic zraven. V nekaj dnevih se matica izgodi.«

Nad vse zanimiva pa so Janševa navodila o prevažanju čebel na pašo v Popolnem nauku o čebelarstvu. Povzročila so za takratni čas pravo revolucijo v tedanjem načinu čebelarjenja v avstroogrskih deželah, saj so začeli prav po Janševi zaslugi prevažati tudi na Dunaju in v bližnji okolici, kjer so uvedli tudi kranjske panje. Njegov učencec in naslednik Jožef Münzberg piše o tem: »Način čebelarstva, kakor ga je vpeljal Janša na Dunaju, je bil tisti, ki je bil v navadi po Kranjskem. Čebelaril je v kranjskem panju, preizkušenem od naših čebelarjev že stoletja. Kakor je bil kranjski panj novost za Dunajčane, ki so z večine čebelarili v košnicah, ravno tako je bil nov tudi način prevažanja čebel v ajdovo pašo. Tekom treh let je čebelarila po njegovem načinu že vsa dunajska okolica in leta 1773. je bil pridelek medu in voska na Moravskem polju pri Dunaju v dveh mesecih cenjen na 10.472 goldinarjev stare vrednosti. Ker se je pri tem porabilo le 6000 goldinarjev glavniče, je znašal čisti dobiček 4.472 goldinarjev. Janša sam, ki je leta 1770. imel 16 panjev, je čebelaril leta 1772. že s 300 panji.

V XVI. poglavju Popolnega nauka piše Janša o prevažanju takole:

Na kak način se spravijo čebele v drugo pašo

§ 183.

Dva načina

Vsakateri dobro ve, da se čebele lahko iz enega v drug kraj spravijo s tem, da se jih ali prenese ali prepelje. Kako se prenašajo, je skoraj vsakemu znano. Tu hočem le pokazati, kako jih je brez škode prevažati, iz česar lahko tudi posnameš, kaj je potrebno za prenašanje.

§ 184.

Oblika panjev

Za vožnjo morajo biti tako voz kakor panji sami pripravni. Vse vrste panjev niso za to pripravne. Težki, z medom napolnjeni sati morajo imeti zadostno trdnost. V pokončne panje in košnice se napravi v ta namen lesene križe, a ravno ti klini povzročajo pri drugih opravlilih ne male ovire in težkoče. Oblika zgoraj popisanih panjev (§ 26.) ima tudi v tem primeru svoje prednosti. Sati niso tako visoki in niso torej pretežki z ozirom na zadostno moč, kjer so zgoraj prilepljeni; tudi se pri premikanju voza tako močno ne zaganjajo.

Voz za prevažanje

Vsak voz z lestvicami se dá pripraviti za to, če so le lestvice dovolj močne, da nosijo težo panjev. Od ene lestvice do druge se napno na treh ali štirih krajih počez močne vrvi ali še boljše verige, da se morejo zagugati zoper močne sunke in pretrese. Na to se položita dve trdno zbiti deski. Na te pridejo panji tako, da leže počez, to je od ene lestvice do druge. Lahko bi se pod panji tudi slama položila, da bi mehko ležali, toda pri potrebnih debelinah se dá komaj tako dobro napraviti, da bi se na eni strani ne podajalo bolj ko na drugi, in bi se torej panji posedali in bi bila nevarnost, da bi se sati potrgali. Malo slame narahlo nastlane pa bi ne varovalo dovolj zoper sunke.

Popis posebnega voza

Janša opisuje tu 'legnarje', to je poseben voz za prevažanje kranjičev. (Op. ur.)

Čebele se zapró

Prevažanje čebel se naj vrši samo ponoči, ko ni velike vročine, čebele mirneje sedé in na paši ničesar ne zamudé. Zvečer pred tisto nočjo zapri čebele takoj, ko so vse doma s tem, da zamašiš žrela. Če jih sedi morebiti kaj zunaj, jih spodi z dimom noter, vendar previdno, da ne pride dim v panj, ker bi bilo nevarno, da se čebele zaduše. Ravno zato napravi močnim panjem še prej podnevi zadaj namesto zadnje končnice žičnato mrežo (§ 94.), da se jim dá dovolj zraka, zakaj razen žrela moraš tudi vse druge odprtine in špranje dobro zamašiti, da ne more nobena čebela ven. Namesto žičnate mreže rabiš lahko tudi redko platno ali manjšo mrežo, a je nevarnost, da čebele uidejo; zakaj to rade preluknjajo in so hude nad hrapavimi stvarmi; vsled tega bi nastalo večje šumenje in tedaj tudi večja vročina. Vse, kar pri panjih ni trdno, moraš prav dobro pritrditi in pribiti, tako obe končnici, zapah pri žrelu, vehe idr., da vsled vožnje kaj ne odpade ter ne napravi čebelam izhoda. Da pripraviš čebelam več zraka in prepriha, zadelaš žrela lahko tudi s preluknjanimi pločevinastimi zapahi ali z malimi smrekovimi ali jelovimi vejicami.

Nakladanje

Voz mora biti z vrvmi ali verigami začasa proti večeru oskrbljen, pripravljen ne daleč od čebelnjaka, da se nalože panji še za dne; zakaj če se pokaže nenadoma kaka odprtina, skoz katero čebele uhajajo ter križema semintja tekajo, tedaj je ponoči zelo težavno jih zopet nazaj spraviti. Panje naloži tesno drug k drugemu v tri do štiri vrste drugo nad drugo (§ 186.), 20 do 32 posameznih, primerno njih teži, na en voz, in sicer tako, da so vsa

žrela na eni strani ter dolžina panju na vozu počez (§ 185.), da sati, ki so napravljeni največkrat po dolgem v panju, gujanju voza bolj kljubujejo in se tako lahko ne poderó. Spomladi in jeseni, ko je satje bolj krhko in negibko, zlasti mlado, in sicer zavoljo hladnega vremena in zaradi panjů samega, ker nima zalege in dovolj čebel, in je jeseni vrhu tega zavoljo množine medu težko ter se rado odlomi, tedaj, pravim, je bolje, panje narobe naložiti, tako da pride zgornja plast spodaj; zakaj tako počivajo sati na prilepljeni strani ter so bolj zavarovani, da se ne potrgajo. Poleti pa bi se nasprotno mehki in obenem težki sati vsled obračanja začeli nagibati, polagoma trgati ter bi zalego in čebele nekaj zmečkali, nekaj z izcejajočim medom pomazali.

§ 189.

Vožnja

Ko si panje na vozu z vrvmi dobro povezal in drug na drugega pritrdil, a tako, da se gujanje ne ovira, pelji s konji ali bolje z voli prav počasi, zlasti po slabih cestah. Razumen čebelar mora voz vedno spremljati, da v primeru, če se pokaže potreba, takoj in nemudoma pomaga, npr. če vrvi odjenjajo, če se panji izmaknejo, če se pokaže kaka odprtina, če se voz prevrne idr. Med potjo je treba večkrat obstati in prisluškovati, če ta ali oni panj premočno ne šumi, kar pomeni, da mu je prevroče in da mu je treba dati več zraka. To se pa ponoči ne da drugače napraviti, kot da se odpro žrela, kar je brez vsake nevarnosti, zakaj med vožnjo jih lahko vedno odmašimo. Čebele bodo sicer iz dobrih panjev lezle ven, a ne odletele; samo pri odpiranju jih je treba nekoliko pokaditi, da se nazaj spodé; pozneje ne bodo več pikale. Oni strani, kjer so žrela, se tudi ne smeš preveč bližati, ker s tem jih ujeziš, da tekajo sem in tja. Ko se zdani, to je ob sončnem vzhodu, pa je treba žrela zopet zapreti, sicer bi prišli v nevarnost in nesrečo voznik in spremljevalec čebel, posebno pa konji in voli.

§ 190.

Vožnja v daljavo

Če ne moreš priti v eni noči do cilja, tedaj počakaj čez dan, zapelji s ceste v stran, če je mogoče blizu kake vasi ali hiše, da je pripravnejše za živino. Ko si izpregel in odgnal vprežno živino, odpri vsa žrela ter pusti čebele leteti do večera. Potem zapreš čebele kakor poprej in voziš dalje. Drugo noč se ni več bati, da bi čebele zadehnile, ker so že bolj mirne.

§ 191.

Razkladanje

Če moreš zložiti čebele v novem čebelnjaku v tistem redu kakor so bile doma, je tem boljše, da se ne motijo v svojem letenju. Potem jih pusti izleteti in jim odvzemi zopet zadnje mreže. Obenem preglej, ali se niso sati kaj pre-

tresli. Pri mladih se najprej kaj podere. Zgubančene sate z zalego moraš s klinci pokonci postaviti; medeni sati se lahko vzemo celo ven. Če pa je padlo vse na en kup, je treba vsaj toliko podreti, da ima panj še času primerno živeža. Panju, ki ima malo ali nič medu, se mora prvi in drugi dan krmiti, dokler sam ne dobi hrane. Zakaj med vožnjo in tresenjem se napijo čebele polno medu ter uživajo več kakor sicer. Če je paša dobra, bodo že prvi dan obilno nosile; zato je tudi bolje čebele peljati v pašo šele, ko se je ta že zares pričela, kakor prej, dokler jo je še čakati, sicer obupajo in se dolgo ne opomorejo. V paši je zlasti delati nastavke, o čemer se je obravnavalo zgoraj v XIV. poglavju pri pomnožitvi medu in voska; če je en nastavek poln, napraviš drugega, potem tretjega itd., kakor dopušča paša in čas.

Vožnja nazaj se vrši na enak način kot vožnja na pašo.

Ko sem začel prevažati, sem mnogo premišljeval, kako bi lahko vozili čebele z vlakom na velike daljave brez izgub in tedaj sem se spomnil na Janšo. Začeli smo prevažati tako, kot pravi sam o vožnji čebel v daljavo. Čebele smo vozili samo ponoči, podnevi pa panje razložili in jih odprli. Tako smo jih vozili brez izgub iz Srbije domov in potem spet v Liko, če je bilo treba. Čebelarji, ki prevažajo z vlakom, delajo še sedaj tako. Odkar pa nam hitri tovornjaki prepeljejo čebele v eni sami noči v Srbijo, Vojvodino ali pa v Liko, tega seveda ni več treba. Zdaj imamo pač boljša prometna sredstva in tudi drugačne ceste. Toda prav vse, kar je napisal Janša pred 200 leti o prevažanju, drži še danes in marsikak sodoben čebelar ne bi bil izgubil pri prevažanju svojih čebel, ko bi bil upošteval besede našega velikega učitelja.

PLEMENILNA POSTAJA ANTONA JANŠE POD ZELENICO

VALENTIN BENEDICIC

Zveza čebelarških društev ima v svojem sedemletnem programu razvoja čebelarstva predvideno tudi urenjenje plemenilnih postaj. Te naloge se pa doslej zaradi pomanjkanja denarnih sredstev še ni mogla lotiti. Zaradi tega ji je bila dobrodošla pobuda dveh delavnih in požrtvovalnih čebelarjev Cirila Jalna in Ivana Rodmana iz Rodin, članov čebelarškega društva Radovljica, ki sta sama začela urejati plemenilno postajo pod Zelenico in sta se obrnila na Zvezo za pomoč šele potem, ko so bile potrebne formalnosti in glavna dela že opravljena. Zveza je rade volje priskočila na pomoč in je podarila plemenilni postaji 19 hramčkov s plemenilčki.

Kje je mesto, ki sta ga izbrala imenovana čebelarja za plemenilno postajo? Na koncu prijazne gorske 5—6 km dolge doline, v katero vstopimo skozi sotesko pri Mostah. V blagem nagibu se dolina vzpenja proti vzhodu do Zingarskih peči. Pri Zingarci, približno na polovici svoje dolžine, pa zavije skoraj pravokotno proti severu ter se konča ob vznožju širokega, strmega, med skalovjem domala samo s travo obraščenega pobočja 1799 m visokega Srednjega vrha pred vrhom Zelenice, visokim čez 2000 m. Samo druga, proti

severu obrnjena polovica te gorske doline je za plemenilno postajo pomembna in zanimiva. V dolžini približno 5 km se enakomerno vzpenja od Žingarskih peči — 745 m do vnožja Srednjega vrha okrog 1100 m nad morjem, kjer je v neposredni bližini lovske kočice vzhodno od nje izbran prostor za plemenilno postajo. Spodnji — južni del doline je gozdnat. Pri Smokuški planini Žagi se dolina razširi, gozd pa se umakne temnozelenim pašnim tratam. Nad Smokuško planino pa je travnat pašni svet zopet bolj ali manj poraščen z raznim grmovjem in drevjem do vnožja Srednjega vrha. Kakih 200 do 300 m jugovzhodno od plemenilne postaje izvira izpod gruščca med Srednjim vrhom in Begunjščico z vodo bogat potok Završnica, ki se izliva v umetno zbiralno jezero istega imena. Na njegovem kratkem toku se izlivajo vanj še

Ustanovitelji plemenilne postaje s predsednikom Zveze tovarišem Benedičičem pred paviljončkom s trotarjem

številni izviri izpod gozdnatih pobočij Begunjščice in Stola. Dolino varujejo proti severu gorski greben Zelenice in Srednji vrh, proti vzhodu in zahodu pa gozdnata pobočja Begunjščice in Stola. Na skrajnem jugu zapira dolino in jo ločuje od naseljene gorenjske ravnine greben Reber, ki dosega na tem mestu višino 900—1115 m v Smokuškem vrhu. Z grmovjem in nizkim drevjem posamič poraščen travnat svet na severnem koncu doline je kakor nalašč ustvarjen za namene plemenilne postaje. Zanimivo je, da je ta sončni prostor kljub precejšnji nadmorski višini okrog 1100 m z gorato okolico tako dobro zavarovan, da je skoraj brez vsakega vetra. V gradnji je cesta iz Most skozi planino Zelenico proti Ljubelju, ki bo peljala tik pod plemenilno postajo, tako da bo lahko dostopna tudi z motornimi vozili. Ta gorski svet zelo lepo

opisuje naš ljudski pisatelj Janez Jalen v priljubljeni planšarski povesti »Ovčar Marko«, v kateri nastopa kot čebelar tudi »Kuharjev Tonej« — naš Anton Janša. Najbližji čebelnjaki na južni strani Reber na Doslovčah so oddaljeni od plemenilne postaje 4,5 km. Na plemenilno postajo bi lahko priletele tuje čebele oziroma troti edino od te strani. Pri poletu pa bi morali premagati najprej višinsko razliko 350—550 m med lego čebelnjakov v višini okrog 550 m in višino grebena Reber 900—1100 m, potem pa še zračno razdaljo 4,5 km.

Organizatorja plemenilne postaje želita, da bi delovala postaja po posebnem pravilniku, v katerem morajo biti zajeti vsi pogoji, ki so potrebni za delovanje *priznane* plemenilne postaje. Eden prvih pogojev za priznano plemenilno postajo pa je ravno ustrezna lega glede na najbližje čebeljake oziroma čebelja stojišča. Za primerjavo, kakšne pogoje postavljajo pri izbiri mesta za plemenilno postajo organizacije drugod, naj navedem smernice, ki jih je sprejela za načrtno vzrejo Nemška čebelarstva zveza in jih je objavila leta 1965 v 12. št. svoje revije Deutsche Bienenwirtschaft.

Razlikujejo tele vrste oziroma kategorije plemenilnih postaj:

a) Priznane plemenilne otočne postaje z območjem brez tujih čebel, ki je obdano z vodo v polmeru 7 km.

b) Priznane plemenilne postaje. Območje okrog plemenilnih postaj na odprtem svetu mora biti brez tujih čebel v polmeru najmanj 4 km. Najbližji čebelnjak mora biti torej oddaljen najmanj 4 km. Pri postaji, zavarovani s hribi, grebeni ali vodno gladino pa zadostuje, da je najbližji čebelnjak oddaljen najmanj 3 km.

c) Priznana plemenilna stojišča. Okolica plemenilnega stojišča mora biti brez tujih čebel v polmeru 2,5 km. Pri posebno ugodno zavarovanem plemenilnem stojišču z grebeni ali z vodo se ta razdalja lahko zmanjša na 2 km.

Izjeme glede razdalje na svetu, ki je zavarovan po naravi, dovoljujejo deželne čebelarske zveze.

Plemenilna postaja pod Zelenico izpolnjuje torej glede svoje lege v polni meri vse pogoje *priznane plemenilne postaje*.

Po dr. F. Ruttnerju, svetovnoznanem strokovnjaku in znanstveniku na tem čebelarskem področju, je treba skrbeti zlasti za to, da ima plemenilna postaja zadostno število dobrih trotov. Čim večje je njihovo število, tem večja je tudi gotovost, da se jim ne izmuzne nobena matična na svatovanje z drugimi troti izven območja plemenilne postaje. Vse te stvari kakor tudi potrebne tiskovine in način poslovanja plemenilne postaje bodo določene v posebnem pravilniku, ki ga bo Zveza sestavila in predložila v odobritev delegatom čebelarskih društev na prvem rednem letnem občnem zboru.

Po svoji odlični legi, ki povsem ustreza sodobnim pogojem priznane plemenilne postaje in po kraju, kjer se je rodil in je dobival prvo čebelarsko znanje naš slavni čebelarski rojak Anton Janša, ta plemenilna postaja res zasluži, da se imenuje po njem. Brez dvoma bo postala vodilna slovenska plemenilna postaja, ki jo bomo lahko pokazali vsakemu tujcu. Kot smo že poročali, jo bodo 13. septembra obiskali znameniti ameriški in angleški čebelarski znanstveniki: Adam Kehrl, profesor Townsend in dr. Roberts iz Amerike ter dr. Knorr iz Irske.

NEKAJ GRADIVA ZA ZGODOVINO NAŠEGA ČEBELARSTVA V JANŠEVI DOBI

(v drugi polovici 18. stoletja)

LEOPOLD DEBEVEC

Pri zbiranju podatkov za našo čebelarsko preteklost v Osrednjem državnem arhivu Slovenije (ODAS-u) je med akti kranjskega deželnega glavarstva v fasciklu z označbo *Agriculturs Sachen Lit B Num 1 Volum 1mo Bienenzucht betreffend Acta ab annis 775, 781—782* zbudilo mojo pozornost pismo avstrijske dvorne pisarne, ki je bilo naslovljeno c.k. guberniju brez podrobnejše navedbe, komu naj se dostavi. To je teže dognati tudi zaradi tega, ker mu manjka uvodno besedilo, ki, sodeč po ostalih pisnih tega fascikla, navadno vsebuje tudi ime pošiljatelja in pa prejemnika, ki se mu hkrati zagotavlja vladarjeva milost. Zadnja beseda tega uvoda (*anzuzeigen*) je še v besedilu našega pisma (v začetku), dočim je ostali začetek nekdo menda odrezal. Pismo nosi datum 14. aprila 1775 ter se v prevodu glasi:

»Njeno Veličanstvo je iz poslanega poročila od 2. aprila 1774 z največjim zadovoljstvom spoznalo, s kakšno vnemo so se tamkajšnji gosposki stanovi poprijeli dela pri širjenju čebelarstva ter je tudi sam gubernij podprl ta nesebični ukrep, kakor je bilo zdaj po skrbnosti Njenega Veličanstva, zaenkrat upošteva preponižno podani predlog le za dve pokrajini Avstrijo pod Anizo in mejno grofijo Moravsko, premilostno sklenjeno:

Provič: Naj se od pokojnega¹ izbrani, poučeni in izprašani Josef Münzberger² potrdi za učitelja prve čebelarske šole v Belvederu.

Drugič: Da se ta koristna dejavnost vse bolj razmahne, je Njeno Veličanstvo spoznalo za potrebno, da se javnosti v Avstriji pod Anizo in na Moravskem zakonito razglasi priloženi patent, ki ga bo torej treba v deželi objaviti in s trdo roko uveljavljati.

Tretjič: Čebelarske šole bo treba v deželah polagoma pomnožiti ter naj bi bili čebelarski učitelji nastavljeni deloma s koristjo, deloma pa tako, da njihovi prejemki ne bi stalno bremenili erarja ali druge javne blagajne.

Četrtrič: Da bi se to doseglo, Njeno Veličanstvo zapoveduje: Gubernij naj takoj prične s pripravami za ureditev take šole, vrh tega je Njeno Veličanstvo imenovalo po J. Münzbergerju izprašanega Johanna Spanna, kateremu naj se od dneva njegove resnične nastavitve nakazuje plača po 300 goldinarjev.

Petič: Tako naj bi se vsa reč toliko razvila, da se bo mogla čebelarska šola sama vzdrževati, gubernij naj pa izbere iz svojega sestava svetovalca, ki bi imel dovolj vneme in veselja za to reč in v zvezi s tem človekom naj gubernij vse tako daleč razvija:

a) da se bo s Kmetijsko družbo zedinil glede kraja (*locus physicus*), kjer naj bi se ta prva čebelarska šola postavila:

b) da se na stroške stanovske blagajne novemu učitelju takoj nabavi 20 čebeljih družin ter naj se v bližini šole zanje postavi čebelnjak, kakršen je tukaj na Dunaju:

¹ čebelarskega učitelja Antona Janše, ki je umrl 13. septembra 1775

² pravilno je Münzberg (Op. prev.)

c) da se od vsakoletnega dohodka ena tretjina kot posebna nagrada nakaže učitelju;

d) ko se število teh čebeljih družin z rojenjem, torej brez posebnih stroškov, tako pomnoži, da bi dohodek po odbitku tretjine presegel plačo učitelja, naj torej vse, kar bi se z leti nabralo kot sad njegovega truda, ostane njegova lastnina. Tako mora v nekaj letih popustiti breme plačevanja

Najnovejša slika Breznice z obnovljeno Janševo domačijo in čebelnjakom

za stanovsko blagajno ter bo prednost takšne ureditve ne le v samem prihranku, temveč bo nadaljnje takšno oskrbovanje postalo najočitnejši, najvarnejši in nevarljivi znak za presojo sposobnosti in spretnosti učitelja.

Podobno se bo polagoma v vseh drugih delih dežele, kjer položaj dopušča, razširilo urejanje čebelarških šol, ne da bi pri tem nastalo omembe vredno breme za javne blagajne.

e) Če bi en ali drugi učitelj čebelarjenje zanemarjal, bi deželna vlada tako imela v rokah prepričljiv dokaz, da je nesposoben ter ga je prav zato treba brez odloga zamenjati z boljšim. Gubernij se bo torej moral nujno

lotiti pospeševanja čebelarstva, ki je važen davčni in prehrambeni vir, ter je državi mnogo na tem, in končno, ker je prvi čebelarski učitelj tukaj na Dunaju iz spisov pokojnega Janša³ izdal splošno in tukaj v praksi preizkušeno *navodilo za čebelarjenje*.⁴ Tako prilagamo še šest izvodov istega za tankajšnjo uporabo v smislu prejšnjih izvajanj.

Dunaj, 14. aprila 1775.◀

Prednje pismo, pomešano med drugimi enake oblike in izvora me je zapeljalo v napačno smer, kot da je bilo namenjeno ljubljanskemu guberniju, torej ustanovitvi čebelarske šole na Kranjskem. Iz določenih podatkov pisma sklepam, da je bil pravi naslovnik moravski gubernij v Brnu, saj je bil Johann Spann tamkaj čebelarski učitelj, in sicer slab učitelj. Pismo je kljub temu zanimivo, ker izpričuje veliko vnemo tedanje dunajske dvorne gospode, ki jo je sprožil naš gorenjski čebelar — Anton Janša.

ZAPIS JERNEJA KOPITARJA IZ LETA 1813 O POSLIKANI PANJSKI KONČNICI

LEOPOLD DEBEVEC

V dunajskem »Splošnem slovstvenem časopisu« (Wiener Allgemeine Literaturzeitung) oziroma v njegovi prilogi Intelligenzblattu je naš jezikoslovec Kopitar sodeloval s številnimi prispevki kot ocenjevalec ali recenzent, kakor se večkrat sam imenuje, o slovenskih, romunskih in novogrških knjižnih novostih. Take raztresene zapise je zbral in leta 1857 izdal na Dunaju v knjigi* njegov učence in naslednik Fr. Miklošič.

Na 172. strani tega zbranega dela je pod tekočo št. 41 in pod naslovom »Zgodovinsko vprašanje« ponatisnjen Kopitarjev zapis iz Intelligenzblatta za leto 1813 str. 258. Ker so zapisi o poslikanih panjskih končnicah dokaj redki, zlasti iz prvih časov njihovega obstoja, naj po 150 letih sledi še objava prevoda tega zapisa v našem listu:

»Čebelji panji na Kranjskem so votli paralelopipedi, ki so spredaj poslikani. Med predmeti teh slik je najpogostejši dvoboj Lambergarja in Pegama. Po neki ljudski pesmi, ki se še splošno poje, je sedel cesar kot nekakšen drugi kralj Artus s svojimi veljaki pod lipo sredi belega Dunaja, sijoč od zadovoljstva nad sijajem svojega cesarstva. Pa pridirja Pegam in meni, kakšno sijajno cesarstvo neki naj bo to, ko pa nima junaka, ki bi se upal pomeriti z njim! Cesar odgovarja:

»Kaj češ prašati me zato?	se nikdar tebe ne boji.
Ga imam, da ti presedal bo!	Krištof Lambergar z imenam.
Na kranjski zemlji mi živi,	na sinji skali prebiva tam
kjer se na Kamnu govori,	te v pest želi dobiti sam.«

³ v pismu je zapisano Jantscha

⁴ v orig. »Anleitung zur Bienenpflege«, čeprav se glasi nemški naslov Janševega »Popolnega nauka«, ki ga je imel pisar pred seboj, povsem drugače. (Op. prevajalca)

* Barth, Kopitars kleinere Schriften sprachwissenschaftlichen, geschichtlichen, ethnographischen und Rechtshistorischen Inhalts herausgegeben von Fr. Miklosich, Erster Teil. Wien, Friedrich Beck's Universitäts Buchhandlung, 1857.

Mlad pobič prenese v eni sami noči cesarjevo pismo z Dunaja na Kamen na Kranjskem. Lambergar prihiti ter po stari materi poučen premaga Pegama ne glede na to, da ga je ta s hudičem v zvězi varal s tremi glavami. Brumna kranjska ljudska pesem »in metro«, kot je zgoraj navedena, ima vedno tri sledeče si rime in 141 verzov, tedaj 47 kitic. J. A. Zupančič jo je leta 1807 v Ljubljani izdal v nemškem in slovenskem jeziku. Če in kdaj je živel Krištof Lambergar, bi se dalo bržkone prej dognati, kot pa kdo je bil Pegam! Da ni bil to nek nürnberški Beheim?«

Toliko Kopitar. Poleg ohranjenih datiranih poslikanih panjskih končnic je Kopitarjev zapis dokaz več, da so bile take končnice v kranjskih čebelnjakih proti koncu 18. stoletja že splošno v rabi. Kopitar, rojen leta 1780, se je prav gotovo spominjal teh slik iz svoje mladosti in iz domačega kraja. (Repnje za Smarno goro)! Kopitar ima seveda nemško verzijo narodne pesmi (morda Zupančičev prevod), dočim je naš tekst verjetno zapisal V. Vodnik ter je povzet po Slovenskih ljudskih pesmih, ki jih je uredil pozneje B. Merhar v Založbi MK 1961.

ČEBELE NA JESENSKI PAŠI

VLADI MARTELANC

Za jesensko pašo mora čebelar žival kar najbolje pripraviti. Kdor bo imel v bližini svojih čebel mnogo cvetoče otave, ki bo ob ugodnih vremenskih razmerah čebelam dajala vsaj skromno dražilno bero, temu bodo matice dobro zalegale. Ako bo ob nastopu jesenske paše dosti mlade in pašne živali, je upanje, da bodo nabrale čebele dovoljno zimsko zalogo, morda pa tudi kakšen sat za v točilo. Za čebelarje, ki nimajo otave, in za one, ki ne bodo na njej ničesar dobili, ne preostaja drugega kot to, da prično konec julija z dražilnim pitanjem na zalogo. To je važen ukrep, čigar koristi občuti čebelar prihodnjo pomlad, ko se mu panji z živaljo prejšnje jeseni krepko razvijajo. Uspeh prihodnjega leta je precej odvisen od pravilnega čebelarjevega postopka v tem času. Kdor bi po letošnji katastrofalni pomladi v tem trenutku obupal, trdeč, da je letos pokrmil že dovolj sladkorja in naj si čebele sedaj pomagajo, kakor vedo in znajo, bi ravnal nepreudarno in napačno. Še vedno drži star čebelarski pregovor: Kar daš čebelam v stiski, ti bodo ob prvi priložnosti desetero povrnile.

Dražilno pitanje je za čebelarja sicer mučen in grenak posel, toda če ga združimo z zdravljenjem noseme, imamo od njega dvojno korist: krepimo družine in uničujemo povzročitelje te bolezni, kajti v tem času je v panju najmanj okuženih čebel. Nekateri čebelarji sicer ocenjujejo nosemak kot neučinkovit, a vendar trde naprednejši, ki ga pravočasno in strokovno uporabljajo, da imajo vedno zdrave čebele. Poleg nosemaka bi morali dobiti letos za jesen novo in kakor zatrjujejo učinkovitejše zdravilo fumidil — B. O uporabi nosemaka smo že veliko pisali in govorili. Vendar bo umestno, da njegovo uporabo na kratko ponovimo. Za učinkovito zdravljenje porabimo za vsak panj po štiri tablete. Na 1 liter sladkorne raztopine (v razmerju 1 : 1) dajemo po 1 tableto. Kdor hoče npr. nakrmiti 10 AŽ-panjev, bo porabil 40 l sladkorne raztopine in 40 tablet nosemaka. Za prvi obrok dobi vsak panj po

pol litra raztopine, nato skozi 15 dni po 2 decilitra in nato kot zadnji obrok zopet pol litra. Torej skupno 17 obrokov: 2 po pol litra in 15 po 2 decilitra. Ako pričnemo s krmljenjem 25. julija, končamo 12. avgusta. Navedeno krmljenje je najbolj učinkovito v brezpašni dobi. Ob dobri paši odlagajo čebele sladkorno raztopino z zdravilom vred v nabrani med, ki ga potem odlože v satje, kjer ga pokrijejo. Tu leži popolnoma neučinkovit in pozimi bi čebelarom škodoval. Le zaužit in skozi prebavila potujoč nosečak učinkuje uspešno proti zajedalcem in jih uniči. Pri uporabi fumidila — B pa ravnamo prav tako kot pri nosečaku. Na 1 liter sladkorne raztopine v razmerju 1 : 1 damo 1 gram fumidila, ki ga prej raztopimo v kozarcu mlačne vode, dobro pomešamo in zlijemo v sladkorno raztopino. Ker ima steklenička fumidila 25 gramov, zadostuje za 25 litrov sladkorne raztopine.

Na katere jesenske paše naj se zanesemo? Naša nedavna zaveznica in prijateljica ajda je popolnoma odpovedala. Na dobo, ko smo z ajde vozili domov težke panje, imamo samo še prijetne spomine, ki se najbrž ne bodo nikdar več povrnili. Prav redki so kraji, kjer se čebelarji še lahko pohvalijo, da so jim panji na ajdi nabrali nekaj kilogramov ali kvečjemu zimsko zalogo. Drugače pa se z jesensko reso, za katero smo upravičeno trdili, da samo v Liki medi, dočim pri nas, kjer jo imamo ponekod mnogo, prav nič ne da. Pa so čebelarji iz Bele Krajine le ugotovili, da naberejo čebele na belokranjski resi zadostno zimsko zalogo in še kaj za točilo. Stalni prevaževalci v Liko pa trdijo, da ni tako slabe letine, da bi čebele ne dobile na njej vsaj zimске zaloge. Sicer se pa naša vresišča res ne morejo primerjati z liškimi.

V Liki končno ne smemo prezreti našo najbolj medečo jesensko rastlino žepek. Leta 1951 je ta rastlina od 5. avgusta do 10. septembra, torej dober mesec, rekordno medila in dala v tej dobi dva ali tri točenja, nato pa 12 let niti zimске zaloge. Po dolgem premoru je leta 1963 ponovno kar dobro zamedila. Upajmo, da ima ta rastlina letos dovolj vlage in če bo ob cvetenju še primerna temperatura, lahko pričakujemo dobro medenje. Vendar tarejo naše čebelarje pri vsem tem zelo resne težave, kajti prevozní stroški s kamioni ali z železnico stalno naraščajo, dočim so cene medu globoko zamrznile.

Naj že bo tako ali tako, skrbimo za to, da bodo imele čebele v tej dobi pašo. Če je muhasta narava ne bo dala, potem jo dajmo mi. Vsak večer nalijmo družinam po dva ali tri decilitre sladkorne raztopine, če tehtnica ne kaže nobenega donosa z jesenske paše. Matice nam bodo tako zalegale in sredi septembra bomo imeli v panjih skoro vse sate zaležene in obilo mladih čebel, v panju pa bo tudi že večji del zimске zaloge. Tako bomo imeli od dražilnega krmljenja na jesenski paši dvojno korist: matice bodo zalegale, da bo pred zimo v panju dovolj mlade živali, v panju pa bo tudi že zimska zaloga.

Namesto sladkorne raztopine pokladamo lahko tudi suhi sladkor ali medeno testo. V panj ga damo vsaj 1 kilogram naenkrat. Priporočamo oboje, zlasti pa medeno testo. Tak način krmljenja je bolj praktičen, saj nam ni treba krmiti vsak dan; čas je danes dragocen. V bližini čebelujaka pa mora biti dovolj vode, sicer moramo poskrbeti za napajalnike s tekočo vodo. Le tako bodo imeli naši panji jeseni dovolj mladih in zdravih ter odpornih čebel, ki bodo kos vsem zimskim nevšečnostim. Dočakale bodo pomladi in takrat odločilno vplivale na moč čebelje družine.

POROČILO

predsednika tovariša Valentina Benedičiča na XIV. rednem občnem zboru
Zveze čebelarških društev za Slovenijo dne 25. aprila 1965 v Ljubljani

(Nadaljevanje)

Zastopniki Zveze, ki so se udeleževali rednih letnih občnih zborov čebelarških društev, so poročali, da so bili občni zbori z malimi izjemami zelo dobro obiskani in živahni. Udeleženci so se zanimali zlasti za problem škropljenja sadnega drevja, ki še vedno povzroča manjšo, ponekod pa tudi večjo škodo zaradi zastrupitve čebel. Udeleženci so povsod poudarjali potrebo po boljšem sporazumevanju s kmetijskimi organizacijami in po večjem upoštevanju zadevnih zakonskih predpisov. Bati se je, da bo prišlo do resnih sporov z vodstvi sadjarskih obratov in tudi do sodnih zahtevkov za povračila škod. To pa nikakor ne bi bilo zaželeno. Razpravljali so tudi o sodelovanju s kmetijskimi organizacijami zaradi organizacije oprasha sadovnjakov in sadnih plantaž. Udeleženci tečajev za čebelarške preglednike so pohvalili organizacijo teh tečajev. Iz vprašanj, ki so jih postavljali na občnih zbora zastopnikom Zveze, ugotavljamo, da so se na tečajih dobro seznanili z vsebino njihovega dela in bosta imeli občinska veterinarska ter kmetijska inšpekcija v njih zanesljive pomočnike pri zatiranju čebeljih bolezní in varstvu čebel pred zastrupitvami. Skratka, razprave so bile na splošno konstruktivne in na primerni višini ter so udeleženci z zadovoljstvom odhajali z občnih zborov. Tudi v utrjevanju organizacije in članske zavesti lahko ugotovimo lep napredek. Številna društva so po zgledu republiškega programa razvoja čebelarstva že sestavila občinske programe in uporabljajo zbrane podatke pri obravnavanju čebelarških problemov z občinskimi skupščinami. V tem pogledu moramo pohvaliti zlasti delovanje dveh največjih društev: celjskega in mariborskega. Delovni okoliš celjskega zajema območja osmih, mariborskega pa petih občin. Ne glede na to, da obe društvi danes sicer s premagovanjem velikih naporov dobro delujeta, ostaja Zveza še vedno pri svojem nasvetu, naj večja društva, ki delujejo na območju več občin, začnejo postopoma usposablјati za samostojno društveno delo čebelarške družine, ki delujejo v območjih obrobni občin njihovega delovnega okoliša. Danes imata tako celjsko kakor tudi mariborsko čebelarško društvo dovolj številen in sposoben vodilni kader. Lahko pa se zgodi, da se ta kader iz enega ali drugega vzroka nenadoma številčno zmanjša in se bo društvo znašlo čez noč pred nepremostljivimi težavami. Res je, da so udeleženci občnih zborov čebelarških družin imenovanih društev izražali željo, naj ostane vse pri starem. Take pojave najdemo po vsej Sloveniji, člani pač ne želijo spremembe. Tako razpoloženje izvira zelo verjetno iz bojazni pred velikim delom, če bi iz ene ali dveh čebelarških družin nastalo društvo. Dejansko pa zahteva velika čebelarška družina enak obseg organizacijskega dela kakor enako veliko društvo s to razliko, da ima društvo z Zvezo neposreden stik, družina ga pa more imeti praviloma le preko društva. Da je naš nasvet utemeljen, lahko navedemo za primer ljubljansko čebelarško društvo. Tudi to društvo sodi med večja, saj je še pred kratkim delovalo na območju sedmih občin. Nima pa na voljo dovolj številnega vodilnega kadra. Vse delo sloni v glavnem na dveh ali treh članih upravnega odbora. Vrh tega

Čebelarji iz Brestanice in okolice na posvetovanju dne 16. junija 1965

sta zbolela predsednik in tajnik. Delo je zaradi tega povsem zastalo. Zveza je uvidela težaven položaj, v katerega je zašlo društvo, in je propagirala ustanovitev samostojnih društev na Vrhniki in v Logatcu. Niti v Logatcu še manj pa na Vrhniki niso bili čebelarji spočetka za ustanovitev samostojnega društva. Po temeljiti razpravi na občnih zborih so se končno odločili za samostojno društvo. Mlado čebelarstvo na Vrhniki že lepo dela, v Logatcu pa bo v kratkem ustanovljeno. Razen na Koprskem se je povsod drugod društveno življenje v preteklem letu močno razgibalo.

3. Kako je z zdravstvenim stanjem naših čebeljih družin?

Pretekla zima je bila za čebele zelo dolga in huda, podobno kakor zima 1962/1965. V večini krajev ni bilo izleta nad 100 dni in se čebele niso mogle otrebiti. Kljub temu so na splošno zelo dobro prezimile. Kje naj iščemo vzrok za to? Zima 1962/65 je bila po drugi strani zelo dobra učiteljica za naše čebelarje. Tudi takrat ni bilo škode tam, kjer so čebele prezimovale na sladkorju in kjer so čebelarji proti noseči uporabljali že pri jesenskem krm-ljenju zdravilo noseimak. Dobro prezimljenje čebel v pretekli zimi moramo po našem mnenju pripisati predvsem dejstvu, da so vsepovsod po naših krajih prezimovale na sladkorju. Tudi žepkov med je dober za prezimovanje in so ga čebelarji-prevaževalci zaradi tega pustili čebelam. V letu 1964 sta bila ugotovljena dva primera pršičavosti. V obeh žariščih z določenim polmerom sumljivega območja okoli njih je v teku kontrolno zdravljenje s folbeksom.

Tu naj omenim, da je naša organizacija v letu 1964 sodelovala z republiško veterinarsko inšpekcijo pri sestavi nove okrožnice za zatiranje čebeljih bolezni v zvezi s prevažanjem čebel. Zadnja okrožnica je bila izdana po odkritju pršice leta 1954 in je že zastarela. Medtem so se začeli uveljavljati glede na učinkovitost nekaterih zdravilnih preparatov novi postopki zatiranja, ki omogočajo zaporo žarišča bolezni in sumljivega območja v manjšem polmeru in samo za dobo zdravljenja oziroma zatiranja. Pri sestavljanju okrožnice je prišla komisija večkrat v zadrego. Na eni strani predpisi, ki zahtevajo strogost, na drugi strani pa je pomanjkanje ustanov, ki naj bi zmogle to delo. Čebelarstva praksa v naprednem čebelarstvu pa vidi učinkovito sredstvo za zatiranje in preprečevanje čebeljih bolezni tudi v močni zaposlitvi in s tem v hitri izrabi čebel. Čebele žive krajšo dobo, zaradi česar se bolezen ne more razviti do nevarne oblike. Komisija se je znašla v zagati in okrožnica še ni bila izdana. Naj v zvezi s tem opozorim na izredno poučno stališče, ki ga je zastopal prof. dr. Ivo Tomašec, znani strokovnjak na področju čebeljih bolezni, v svojem referatu »Splošne pripombe k predpisom o zatiranju čebeljih bolezni« na sestanku komisije za patologijo čebel pri Mednarodnem uradu za epizootijo leta 1964 v Nici. V referatu beremo med drugim: »V mnogih deželah obstajajo predpisi za zatiranje važnejših nalezljivih in zajedalskih bolezni.

Tudi čebelarji v Črni na Koroškem pridno delajo

Skofjeloški čebelarji na izletu v Begunjah, kjer so odkrili spominsko ploščo svojemu tovarišu M. Vidmarju, ki je padel kot talec

Ukrepi za zatiranje so bili ponekod zelo strogi in radikalni. Če pa kritično pregledamo rezultate, ki so bili doseženi s takimi ukrepi, ne moremo biti zadovoljni. V nadaljevanju pravi, da je zelo važno to, da predpisani ukrepi niso prestrogi, ker sicer povzročajo prikrivanje bolezni, kar je največji sovražnik uspešnega zatiranja. Ukrepi morajo biti taki, da jih lahko izvršijo upravni organi in čebelarji. Uničenje žarišča bolezni pride v poštev samo še pri ameriški gnilobi, zapora žarišča bolezni s sumljivim območjem v določenem polmeru pa potem le pri ameriški gnilobi in pršičavosti. Trajanje zapore pa se lahko skrajša v zvezi z učinkovitostjo uporabljenih zdravil. H koncu pravi, da je pred prevozom na pašo potreben pregled čebel ne glede na to, ali je v tem kraju kaka bolezen ali ne. Z navadnim pregledom je mogoče ugotoviti samo hudo gnilobo. Bolezni odraslih čebel, pršičavost in nose mavost, pa ostaneta poleti prikriti. To je velika pomanjkljivost, vendar pa obveznega mikroskopskega pregleda ni mogoče vpeljati. Iz navedenega sledi, da je odvisen uspeh zatiranja pretežno od dobrega kadra čebelarskih preglednikov, ki morajo redno v zgodnji pomladi pregledovati zlasti čebele prevaževalcev. Poznati morajo dobro zunanje znake bolezni, tako da od vzamejo in pošiljajo v preiskavo samo vzorce čebel sumljivih družin, ker splošne obvezne mikroskopske preiskave še ni mogoče izvesti. Stališči komisije, ki je sestavljala okrožnico, in profesorja Tomašca sta si torej skoraj povsem enaki, čeprav

sta nastali ločeno eno od drugega. Vse kaže, da bomo še najlažje premagovali probleme na področju čebeljih bolezni kakor tudi zastrupitev s kadrom dobrih čebelarških preglednikov. H koncu te problematike naj še povem, da smo storili vse za stalno uvozno dovoljenje za preparat fumidil-B proti nose-mavosti, katerega uporablja vedno bolj napreden čebelarški svet. Zakaj sem se toliko časa zadržal pri problematiki zatiranja čebeljih bolezni? Zaradi tega, ker bo v prihodnosti zaradi usihanja virov čebelje paše naše čebelarjenje vedno bolj navezano na prevoze. Pri prevažanju bo pa treba gledati, da bodo čebele prevaževalcev dejansko zdrave, kar bo predvsem naloga veterinarske inšpekcije in naših čebelarških preglednikov.

Naše glasilo Slovenski čebelar je propagator naše čebelarške politike, strokovni vzgojitelj čebelarjev in javna tribuna vseh članov naše organizacije. Uredniški odbor je mnenja, da je treba objavljati v njem načelno vse prispevke, ki utegnejo biti za članstvo zanimivi in koristni. Odklanja pa prispevke, ki bi zaradi pikrosti zastupljali čebelarstvo ozračje. Članki, v katerih si stališča piscev nasprotujejo, napisani pa so dostojno in brez osebnih osti, so zaželeni. Saj se v življenju pri razčiščevanju nasprotujočih si mnenj navadno izlušči kaj naprednejšega. Prejeli smo tudi očitke zaradi objavljanja člankov o nakladnih panjih. V obrambo naj pojasnimo, da je naš list strokovni učitelj tudi za čebelarje družbenih čebelarstev, ki čebelarijo pretežno v LR-panjih, dalje da ima tudi nekaj individualnih čebelarjev nakladne panje in končno, da nihče ne more trditi, da je AŽ-panj najboljši panj. Dejstvo je, da je AŽ-panj v Sloveniji najštevilnejši, da se čebelarji z njim pohvalijo, da si utira pot v druge republike in da ga zaradi tega zlepa ne bo spodrinil kak panj drugačnega sistema. Tako AŽ- kakor tudi nakladni panj imata svoje prednosti pa tudi svoje napake. Kako se bo pa ta stvar razvijala, ne moremo prerokovati, zato prepustimo to mirno prihodnosti.

Tržišče z medom

Odkup medu je ta čas za naše čebelarje najbolj pereč in obenem najbolj zapleten problem, ki ga nikakor ni mogoče razvozlati. Takoj spočetka naj povem, da je tržišče z medom, bodisi domače ali pa zunanje, še vedno popolnoma negotovo. Kaže, kot da bi bil ves svet prenasičen z medom. Zveza je dobila v preteklem letu številna pismena vprašanja, kaj je s ceno in odkupom medu in mnogi so nas naprosili, naj pri Medeksu v tej stvari posredujemo. V odgovorih smo pojasnjevali to zadevo, kakor smo pač mogli sami in skupno z Medeksom oceniti situacijo. Očitovali so tudi, da je nudil Medeks nakupovalcem različno odkupno ceno in da so mu nekaj medu zunanji kupci tudi zavrnil. Vse to se je izkazalo nazadnje za neresnično.

Na domačem tržišču sta prodajala med na drobno v preteklem letu poleg čebelarjev tudi še podjetji Medeks in Agromel. Razveseljivo je to, da se je, kljub temu da sta prodajala med dve podjetji, dvignila prodana količina medu pri Medeksu od 19 vagonov v letu 1963 na okrog 50 v letu 1964. K temu so pripomogla tudi predavanja v radiu. Sploh bo treba posvetiti v bodoče več propagande uživanju medu doma. Na seji izvršnega odbora smo zato sklenili

naj se pripravi do 1. julija snov za izdajo propagandne brošure za uživanje medu. H kritju stroškov za izdajo brošure bo prispevalo tudi podjetje Medeks. Ta čas pomaga Medeks spravljati v promet tudi zaloge medu bivšega podjetja Agromel. V Jugoslaviji je sedaj nad 400 vagonov medu. Največ, okrog 200 vagonov, ga je v Vojvodini, potem pa v Sloveniji. Če bo na zunanje tržišče še nadalje tako zelo dotekal med in če se domača potrošnja v Jugoslaviji, ki se ceni na okrog 50 vagonov letno, ne bo dvignila, potem bo samo obstoječa zaloga medu zadostovala za domače potrebe več let.

Nizke cene na zunanjem tržišču onemogočajo izvoz domačega medu. 15. septembra 1964 je bil v Frankfurtu sestanek naših izvoznikov medu z nemškimi trgovci. Že takrat ni bil naš med zanimiv za nemške kupce zaradi previsoke cene. Cene so namreč padle že za 50 % proti cenam v letu 1963.

Argentina je nudila v letu 1964 med po 260 dolarjev za eno tono franko skladišče v luki Hamburg; Romuni, Madžari in Čehi so ga nudili po 550 dolarjev za 1 tono franko nemška meja; Jugoslavija ga je mogla nuditi glede na odkupne cene po 500 do 550 dolarjev franko jugoslovanska meja. Ponudbe drugih uvoznikov so bile torej dokaj ugodnejše kakor Medeksove. Res je, da je naš med bolj iskan, vendar je razlika v ceni prevelika, da bi bil še privlačen. Kot močni konkurenti ponudbi medu na zunanjem tržišču so se pojavili tudi Avstralija, Kitajska in Združene države.

Ta čas pritiska iz Argentine na nemško tržišče okrog 25.000 ton medu. Tudi avstrijski čebelarji se pritožujejo proti dumpingu z medom iz Čehoslovaške, Madžarske in Romunije. Pri tem navajajo, da kupuje Romunija med od domačih čebelarjev po 20 lejev, to je po 86,29 šilingov za 1 kg. Kot izvozno blago za Avstrijo pa ga postavljajo na avstrijsko mejo po 2,50 leja, to je okrog 10 šilingov za 1 kg. Država torej prispeva kar 17,70 leja za 1 kg medu za izvoz. Avstrijska čebelarska organizacija ugovarja proti takemu nepravilnemu načinu trgovanja z medom ter je s posebnim pismom obvestila organizacijski komite XX. mednarodnega čebelarskega kongresa v Bukarešti, naj zavzame v tej zadevi svoje stališče, s pridržkom, da bodo o tem tudi javno spregovorili na prihodnjem svetovnem kongresu v Bukarešti. Obenem je avstrijska čebelarska zveza naslovila na Ministrstvo za notranjo trgovino vlogo, naj uvede zakonski postopek zaradi škode, ki jo je utrpelo njihovo gospodarstvo in tudi čebelarstvo zaradi uvoza medu po gospodarsko nepravilnih cenah. O tem lahko čitate v 5. številki *Bienenvatra*, glasila avstrijske čebelarske zveze, in v 4. številki *Kärntner Biene*, glasila deželne zveze za čebelarstvo na Koroškem. Pogoji za plasiranje medu so torej letos še slabši, kakor so bili v preteklem letu.

Na jasnem si moramo biti, da bo tako stanje v trgovini z medom, če bo trajalo delj časa, nujno močno prizadelo in oškodovalo naše čebelarstvo, ki je že tako na nižji stopnji kakor v sosednih deželah. Umestno bi bilo, da tudi pri nas poseže vmes država-družba in omogoči odkupno ceno v višini okrog 700 din za 1 kg, pri čemer bo med še vedno veliko cenejši kakor pa v sosednih deželah ne glede na njihov družbeni sistem.

V zvezi s problematiko odkupa medu po podjetju Medeks naj pojasnim še naše odnose s tem podjetjem. Podjetje je pred 10 leti ustanovila obvezno po veljavnih predpisih naša Zveza. Ustanoviteljske pravice pa je prevzela od Zveze Glavna zadružna zveza. S tem so ugasnile Zvezi določene pravice, ki

bi jih imela do Medeksa kot njegova ustanoviteljica. Nasprotno pa so ugasnile tudi podjetju Medeks dolžnosti do ustanovitelja, ki se je odpovedal ustanoviteljskim pravicam. Vzroke za to je danes težko pojasnjevati. Dobro se spominjamo, da je bil položaj izredno težak in zapleten. Medeks je danes družbeno podjetje kakor vsako drugo: odvajati mora družbene obveznosti družbeno politični skupnosti itd. Pri tem pa si moramo biti zopet na jasnem, da se nihče noče odpovedati tudi najmanjšemu obveznemu prispevku podjetja Medeks v korist naše Zveze. Medsebojne odnose razvijamo prijateljsko in odkrito po neklih moralnih načelih, upoštevaje dejstvo, da je dala osnovo za poslovno dejavnost Medeksa-Zveza. Zato smo mnenja, da je tako razvijanje odnosov tudi edino pravilno. Ponovno smo ugotovili, da je naši Zvezi potrebno solidno in trdno trgovsko podjetje Medeks, nasprotno pa je tudi podjetje Medeks mnenja, da je potrebna za njegovo dejavnost čvrsta in napredna čebelarstva organizacija. Takim sporazumnim ugotovitvam sledi potem vse ostalo. Delavski svet podjetja Medeks je iz sredstev, s katerimi lahko prosto razpolaga, odobril pred kratkim Zvezi pomoč za strokovno vzgojo čebelarskega kadra v višini 200.000 din. Obenem nam bo to podjetje nabavilo za našo knjižnico tudi več tuje čebelarske literature, da bomo zadelali praznino, ki je nastala v zadnjih letih. Knjigarne, pri katerih smo namreč naročili tujo literaturo, so nam odgovorile, da nam jo lahko dobavijo, če jim preskrbimo devize. Čutim za dolžnost, da se na tem mestu v imenu Zveze zahvalim delovnemu kolektivu in vodstvu podjetja Medeks za razumevanje in naklonjenost.

Letos bo od 26. do 31. avgusta v Bukarešti XX. mednarodni čebelarski kongres. Po dosedanjih poročilih bo ta kongres še veličastnejši, kakor je bil leta 1965 v Pragi. Na kongresu bo tudi I. mednarodni čebelarski sejem. Doslej se je prijavilo za udeležbo na tem kongresu okrog 50 naših čebelarjev. V naslednjih dneh bomo pisali v Bukarešto še za podrobne informacije, ki jih bomo objavili v naslednji številki Slovenskega čebelarja. Po kongresu se bodo ustavili pri nas na povratku domov znameniti čebelarski strokovnjaki in znanstveniki. Zveza jih bo lepo sprejela in jim razkazala naše čebelarske in druge zanimivosti.

Naj zaključim poročilo z zahvalo sekretarju za kmetijstvo in gozdarstvo ing. Janezu Perovšku, njegovima pomočnikoma Lojzetu Komelu in Emilu Dolčiču ter glavnemu veterinarskemu inšpektorju dr. A. Sedeju, ki so nam vztrajno pomagali, da je naše delo kljub skromnim sredstvom uspevalo. Želim, da bi to sodelovanje trajalo še dalje. Dalje se zahvaljujem veterinarskemu znanstvenemu zavodu in podjetju Vetpromet, dr. Nežki Snojevi in direktorju Cirilu Komanu za ljubeznivo pomoč v našem prizadevanju, da bi prišli čimprej do učinkovitega zdravila proti nosemi, do fumidila-B. Naša zahvala tudi direktorju biološkega inštituta medicinske fakultete prof. dr. H. Pehaniju, ki nam je omogočil ugodno nabavo šestih mikroskopov, ki jih čebelarska društva že z uspehom uporabljajo pri preiskavi čebel. Naša zahvala tudi vsem številnim tihim organizacijskim delavcem pri družinah in društvih, ki so se vztrajno trudili, da je naša organizacija dosegla kljub skromnim sredstvom tako lep napredek. Končno se zahvaljujem tudi našim gostom iz Zagreba ter zastopnikom tiska in gospodarske zbornice, ki so se odzvali našemu vabilu in so se tako lahko seznanili vsaj z nekaterimi važnejšimi problemi našega čebelarstva.

OB 60-LETNICI ČEBELARSKE DRUŽINE V SKOFJI LOKI

Jubilejni občni zbor naše družine je bil dne 24. januarja ob obilni udeležbi čebelarjev. Ker je bilo tudi filmsko predavanje o življenju čebel, je bilo zanimanje še večje. Udeležil se ga je tudi naš predsednik Zveze tov. Benedičič, nam iskreno čestital k jubileju in nas vzpodbujal k še večji vnemi za napredek čebelarstva. O delu družine v teh letih je poročal bivši dolgoletni predsednik tov. Zontar. Spomnil se je umrlih članov in vseh, ki so delali za čebelarstvo v našem kraju. Še živčema ustanoviteljema tov. A. Bukovcu in Fr. Vilfanu smo poslali pismene pozdrave.

Občni zbor je soglasno sklenil, da bomo ta jubilej primerno proslavili, in sicer: 1. da priredimo zabavni večer pri našem članu J. Demšarju in 2. da obiščemo čebelarski muzej v Radovljici in odkrijemo spominsko ploščo pokojnemu čebelarju M. Vidmarju na grobu škofje-loških talcev v Begunjah.

Prvo točko našega programa smo izpolnili dne 11. aprila pri tov. J. Demšarju. Zbralo se nas je lepo število, zastopane so bile tudi boljše polovice. V prijetni zabavi nam je le prehitro minil čas, ko se je bilo treba posloviti od gostoljubnega tovariša in se vrniti domov.

Drugi, najvažnejši del proslave pa je bil dne 2. maja na Gorenjskem. Nad 50 članov z družinami je obiskalo najprej Čebelarski muzej v Radovljici. Tu nas je sprejel predsednik čebelarskega društva Radovljica tov. Resman, nam izrekel dobrodoščilo in v daljšem govoru opisal pomen čebelarskega muzeja za slovensko čebelarstvo. Pozval nas je, naj vsakdo pač po svoji moči prispeva za njegov nadaljnji razvoj, saj imajo še velike načrte, da bo muzej res lahko pokazal ves razvoj našega čebelarstva. Tov. Resmanu se je za njegovo zanimivo predavanje zahvalil predsednik družine tov. Tavčar.

Nato so si čebelarji z zanimanjem ogledali razstavljenе predmete in se vpisali v spominsko knjigo.

Po dobrem kosilu pri Lectarju smo se odpeljali v Begunje, kjer je bila na grobu talcev zalna svečanost za pok. M. Vidmarjem. Nekoliko nam jo je pokvaril kamnosek, ker še ni napravil spominske plošče. Kljub temu smo izvršili svojo dolžnost in položili lep venec na grob. Tovariš predsednik je v svojem govoru opisal trpljenje in boj slovenskega naroda za svobodo. To trpljenje je kot izseljenec tudi sam okusil.

Lepo nam je opisal življenje in delo pokojnega M. Vidmarja in njegovo žrtev za svobodo ter nas pozval, naj ne pozabimo na te, ki so dali vse za nas. Kot zavedni Slovenci naj nam bodo vedno za zgled.

S tem je bil glavni del slovesnosti končan. Nekaj čebelarjev je odšlo še na grobove talcev v Drago, drugi smo si ogledali celice smrti v gradu. Ko smo bili zopet vsi skupaj, smo se za spomin še sljkali. Po kratki malici v znani Avsenikovi gostilni smo se odpravili domov, nekateri z avtobusi, drugi z vlaki.

Vsi smo bili zadovoljni z lepim izletom, tudi vreme nam je bilo naklonjeno. Ta dan bo ostal vsem v najlepšem spominu. Lepše ne bi bili mogli praznovati jubileja naše čebelarske družine.

Virmašan

NEKAJ O DELU ČEBELARSKEGA DRUŠTVA SREDIŠČE OB DRAVI

Čebelarska organizacija v Središču je že precej stara, saj obstaja že nad štiri-deset let. Vse to kaže na zavednost srediških čebelarjev in na njihovo željo po napredku. Napredek pa je mogoče le v dobri strokovni organizaciji s predavanji in čitanjem strokovne literature. Čebelarsko društvo Središče je res eno najmanjših po številu članov, toda po svojem delu pa je, če že ne najboljše, pa vendar zelo dobro, in sicer v vsem poslovanju od pobiranja naročnine za Slovenskega čebelarja do ostalega poslovanja z Zvezo, s krajevnimi organi in organizacijami. Oglašamo se v Slovenskem čebelarju res redko, zato pa bi tokrat rad opisal delovanje našega društva od lanske jeseni, ko smo pripravili

naše ljubljenske za zimski počitek, pa do letošnje pomladi, ko so spet pričele z delom.

Za mednarodni dan čebele smo napravili trgovsko podjetje Zarja v Ormožu — poslovalnica Središče — da nam je dovolilo v svojem izložbenem oknu urediti okusno urejeno razstavo, s katero smo prikazali pomen čebel. Ob tej priložnosti smo priredili uspel članski družabni večer in v februarju še enega. Družabni večeri nam niso bili le v zabavo, kajti na vsakem smo izmenjavali izkušnje, obravnavali tekoče stvari od organizacijskih pa do strokovnih in gospodarskih problemov. 11. aprila praznuje Središče vsako leto svoj krajevni praznik. Letos se je krajevni odbor SZDL odločil, da proslavi ta praznik kar najbolj svečano v spomin 20-letnice osvoboditve. Ob tej priložnosti je sklenil prirediti razstavo krajevnih dejavnosti. Povabil je na sodelovanje tudi čebelarstvo društvo. Naši člani so tudi tokrat radi sodelovali. Uredili so ličen razstavni prostor, kjer so si obiskovalci lahko ogledali razvoj čebelarstva v naših krajih. Videli smo slamnate koše in žniderskiče ter nakladne panje, med ka-

terimi smo z zanimanjem občudovali iz lipovega debla izrezljanega moža s pipo v ustih. Pipa pa je obenem žrelo tega panja. Tu smo videli tudi izrezljanega palčka, razno orodje, obširno čebelarstvo literaturo, razne vrste medu in voska, dalje izdelke iz voska in medu, med katerimi so si mnogi obiskovalci, posebno pa obiskovalke, z zanimanjem ogledovali lepo medeno pecivo, ki ni bilo samo okusno, temveč tudi zdravilno. Ves prostor pa smo okrasili s poučnimi napisi, gesli ter slikami in to ne samo za čebelarje, temveč predvsem za ostale obiskovalce.

Društvo se zaveda, da je odvisen obstoj čebelarstva od naraščaja. Zato se trudi, da pridobiva mlade ljudi v svoje vrste. Res, v zadnjem času je uspelo pridobiti lepo število mladih, zelo delavnih in napredka željnih čebelarjev, ki so (če bodo taki ostali, kot so bili do sedaj) porok, da bo čebelarstvo društvo Središče tudi v prihodnje delavno. Lahko bo za zgled ostalim društvom, obenem pa bo dokazalo, da je lahko tudi majhna organizacija zelo dobra, če ima delavne in napredka željne člane.

J. S.

ODGOVOR NEZNANEMU CEBELARJU IZ DRAVSKE DOLINE

Iz Ruš smo dobili nepodpisano pismo, v katerem pravi neznan čebelar v »imenu vseh čebelarjev iz Dravske doline« takole:

»Da bi bila 8. in pa 9. številka debelejša, Vas, dragi urednik, vsi čebelarji iz Dravske doline prosimo, da primaknete k njima še en, dva ali tri načrte za čebelnjak za 50 AZ-panjev. Julijska številka je bila bolj tanjka, ker Vam je pač težko za dopise in gradivo.«

Dragi neznan dopisnik, ko bi bolj pozorno brali naš list, bi že vedeli, da ima prvih šest števil našega lista 32 strani, drugih šest pa samo 16. Tudi nismo v škripcih za dopise in gradivo. Polna mapa jih je in dopisniki nas sprašujejo, kdaj jih bomo objavili. Le pridite in nas obiščite, pa boste videli. Dravska dolina ni tako daleč in kar veselji Vas bomo, če Vas bomo lahko spoznali in o marsičem se bomo porazgovorili.

Ko bi poznali naši knjigi Sodobno čebelarstvo I. in II. del, bi lahko našli v II. delu na strani 171 pod naslovom »Čebelnjaki, kakršni so bili in kakršni so danes« načrte za različne čebelnjake. Do najmanjših podrobnosti so opisani in narisani so celo vsi deli in okovje, s katerim se spajajo. Koliko dela in truda so imeli s tem naši najboljši čebelarji, da so vse to pripravili, narisali in objavili! Zato bi bilo res nespametno, da bi to še enkrat objavljali. Pa tudi

sicer bi Vam radi povedali, da nimamo denarja za take stvari. Klišeji za vse te čebelnjake bi stali danes kar nekaj stotisočakov, mi pa varčujemo, kjer se le da. Denarja nimamo niti za pomembnejše in nujnejše stvari.

Uredniški odbor

IZ BRESTANICE

Za nedeljo, dne 16. 6. 1965 je povabila družina Brestanica (Rajhenburg) vse čebelarje iz daljne okolice na čebelarski posvet. In res, zbralo se je lepo število čebelarskih znancev, med njimi odlikovanec Grozina, o čemer priča priložena slika. Po prisrčnem pozdravu in nagovoru tajnika Bračuna je objasnili predsednik Rangus namen sestanka oziroma posveta, na katerem naj bi pregledali letošnje čebelarjenje, predvsem pa naj bi se pogovoril o vzreji matic oziroma pridobivanju matičnega mlečka in o njegovi učinkovitosti. Takoj je odpeljal vso družbo k svojemu čebelnjaku. Tu je navzočim pokazal premeščanje ličink v za to pripravljene umetne matičnike, ki jih je potem dodal osiroteli družini. Kar hitro jih je obdalo obilo čebel, ki so začele hraniti žrke. Potem je še govoril o konzerviranju mlečka, nato pa je sedla vsa družba za omizje, kjer se je razgovor nadaljeval. Pomenkov tu ni manjkalo ob veselem razpoloženju, godbi in dobri postrežbi, za katero so poskrbeli prireditelji. Sestanek bo ostal vsem navzočim v lepem spominu.

Vadnal

Tale čebelnjak smo posneli v Ribnici na Dolenjskem

JANEZ KOSTANJEVEC

Po dolgotrajni boleznii nas je 8. avgusta 1964 zapustil naš član Janez Kostanjevec, ki se je rodil 15. junija 1920 v Novi vasi pri Markovcih. Druge svetovne vojne ni preživel doma. Usoda ga je pognala v nemško ujetništvo, od koder je pobegnil v partizane, kjer je ostal vse do leta 1945. Ze od nekdaj si je želel čebelice. Nabavil si jih je pred petimi leti in se jih potem oklenil z vso ljubeznijo. Res je čebelaril kratek čas, a bil je zvest svojim čebelam. Bil je tudi naročnik Slovenskega čebelarja. Po poklicu je bil tesar. Zadnjih deset let je bil skladiščnik, ker si je med vojno nakopal zahrbitno bolezen. Kako priljubljen je bil med delavci in vsemi, ki so ga poznali, se je pokazalo na njegovi zadnji poti. Sodelavci in čebelarsko društvo so mu podarili venca. Čebele bo oskrbovala in gojila sedaj njegova žena, ki bo namesto pokojnika naročnica Slovenskega čebelarja.

Čebelarsko društvo Ptuj

FRANC KOVAČ

V 75. letu svoje starosti nas je dne 16. januarja 1965 za vedno zapustil naš član Franc Kovač, rudarski upokojenec iz Zabukovice.

Rodil se je 15. novembra 1895 v Tepanju pri Konjicah. Mlada leta so mu bila zelo težka.

Kruh si je iskal v nemških rudnikih, od koder je odšel v prvo svetovno vojno. Potem se je zaposlil pri rudniku v Zabukovici kot rudar. S svojo vestnostjo in vzornostjo si je pridobil simpatije uprave in tako napredoval v strelnega mojstra, pozneje v rudarskega nadzornika.

O čebelicah je dolgo sanjal, leta 1958 si je končno le nabavil 2 panja, potem

pa je število panjev povečal. Ljubil je to pridno žival in ves prosti čas je največkrat žrtvoval njim. Zdaj bo čebelaril za njim njegov sin France.

Čebelarska družina Griže ga bo ohranila v najlepšem spominu.

Čebelarska družina Griže

ANTON TEPINA

Dne 1. maja 1965 je končal v 86. letu starosti svojo življenjsko pot naš dolgoletni in najstarejši sodelavec Anton Tepina, železniški strojevodja v pokoju. Stevilnim sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so ga spremljali na zadnji poti na radovljiško pokopališče, smo se pridružili tudi njegovi čebelarski sodelavci s predsednikom Zveze na čelu.

Ob odprtem grobu se je poslovil od njega v imenu čebelarskih organizacij predsednik Čebelarskega društva Radovljica in ga opisal kot velikega ljubitelja narave, kulturnega delavca in čebelarja od mladih let. Bil je zvest in discipliniran član čebelarske organizacije, pa naj je služboval v Velenju, na Jesenicah ali v Radovljici. Dela, ki mu ga je naložilo članstvo kot predsedniku, tajniku ali blagajniku, se ni nikdar branil in ga je opravljal vestno. Še pred osmimi leti je vodil društveno blagajno. Član organizacije pa je ostal vse do smrti, čeprav je zadnja leta že težko čebelaril.

Društvo ga je kot zaslužnega čebelarja, nesebičnega sodelavca in vzornega tovariša imenovalo za častnega člana in mu izročilo priložnostno plaketo.

Njegova življenjska pot ni bila vedno rožnata. Kruti okupatorjev bič ga je z družino pognal iz prijetnega doma in ga ločil od čebel. Toda klonil ni. Po vrnitvi v svoj opustošeni dom se je takoj z družino vključil v delo za novo Jugoslavijo in tudi na čebelice ni pozabil. Bil je zares vzoren čebelar, kot človek pa srčno dober in plemenit. Naj mu bo lahka gorenjska zemlja, ki jo je tako zelo ljubil. Čebelarsko društvo Radovljica

POROČILO ZA JUNIJ

V začetku meseca je bilo hladno in spremenljivo vreme, ki je povzročilo mnogo padavin. V sredini meseca pa se je temperatura za nekaj dni dvignila, pozneje pa zopet padla, kar je ponovno povzročilo padavine. Proti koncu meseca se je vreme nekoliko izboljšalo, a zadnje tri dni je temperatura zopet padla.

Breg-Tržič poroča: Vse hoče rojiti; roji so zelo majhni. Čebele nabirajo medičino po travnikih in na smreki.

Dražgoše: Čebele nabirajo na smreki. Dež zmanjšuje medenje.

Žerovnica: Po 18. se je vreme izboljšalo. Rojev ni bilo.

Rogatec: Do 20. je skoraj vsak dan deževalo, zaradi česar akacija ni dala, kar bi lahko ob ugodnem vremenu.

Lovrenc na Pohorju: Na tehtnici panj sistema Kirar. Prvi roj dobil 5. junija. Teža roja 3.50 kg. Točil s panja na tehtnici 8.90 kg.

Selnica ob Dravi: Akacija začela cveteti 6. junija. Ta mesec je bil samo en dan brez dežja. Točil povprečno po 15 kg na panj.

Cezanjevc: Naše čebelarstvo je letos skoro na tleh. Paše je ravno toliko, da čebele strašno rojijo. Edino upanje je še paša na otavi in ajdi. Če ta ne bo dala nič, je konec z našim čebelarstvom. Denarja nimamo, da bi kupovali sladkor.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplotina °C	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževni	s snežno odejo	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič	—	+1320	+ 270	+1590	+18,0	18	15	—	24
Dražgoše—Šk. Loka . . .	—	+1050	+1700	+2750	+14,1	26	16	—	15
Žerovnica—Postojna . . .	+ 30	+ 535	+ 510	+ 875	+15,2	29	14	—	18
Rogatec	+ 90	+ 400	+ 180	+ 670	+18,6	30	16	—	19
Lovrenc na Pohorju . . .	+ 35	+ 780	+ 805	+1620	+17,0	27	15	—	21
Selnica ob Dravi	+ 70	+ 870	+1110	+2050	+20,0	25	7	—	18
Lovrenc na Drav. polju	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Cezanjevci—Ljutomer . .	— 10	— 100	— 10	— 120	+17,5	25	14	—	12
Bučkovci—Videm	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ob Ščavnici	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Prosenjakovci—M. Sobota	+700	+1670	+ 80	+2450	+16,8	17	16	—	19
M. Polana—Lendava . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svibnik—Črnomelj	+ 15	+ 60	+ 200	+ 275	+20,0	28	9	—	19
Iška vas	—	+ 180	+ 740	+ 890	+16,0	25	13	—	22
Škofije pri Kopru	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pušča—Bistra—Zagreb	+100	+ 260	+ 270	+ 630	+19,0	21	13	—	25
Povpreček	—	—	—	+1265	—	—	—	—	—

UREDNIKOVO SPOROČILO

Prvo polovico 8. številke Slovenskega čebelarja smo posvetili Antonu Janši ob 250-letnici njegovega rojstva in ob obnovitvi njegovega čebelnjaka. Drugo pa smo namenili naši čebelarški organizaciji in njenemu delu. Prav v poročilu predsednika Zveze se zrcali vse naše delo, v poročilih posameznih društev pa prav tako lahko vidimo, kako delovne so posamezne organizacije na terenu. Janšev spomin bomo res najlepše počastili z delom in tako pokazali, da smo vredni nasledniki svojega velikega učitelja.

Tudi v tej številki nismo mogli objaviti novic iz čebelarškega sveta, ki jih čebelarji tako radi bero. Nabralo se jih je že precej in priobčili jih bomo zato v 9. številki. Bralce prosim za razumevanje.

VABILO

V imenu pripravljalnega odbora čebelarškega društva Radovljica vljudno vabimo vse slovenske čebelarje na slovesno otvoritev obnovljenega čebelnjaka Antona Janše, ki bo v nedeljo, dne 15. avgusta 1965 v Breznici pod Stolom. Slovesnost bo potekala po naslednjem programu: Od 10. do 12. ure odkritje, pozdravni govori, ogled razstave. Od 12. do 14. ure kosilo in morebitni izleti v okólico. Od 14. do 16. ure predavanje s filmom. Od 16. ure dalje družabna prireditve s srečolovom in prosto zabavo. K slovesnosti smo povabili tudi Avstrijsko čebelarško zvezo.

ZČDS

VABILO

Čebelarško društvo Ajdovščina bo priredilo v počastitev 20. obletnice ustanovitve prve čebelarške organizacije na Primorskem **slavnostno zborovanje čebelarjev** v nedeljo, dne 15. avgusta 1965, ob 10. uri v Zadrúžnem domu v Vipavi. Po zborovanju bo otvoritev čebelarške razstave, srečolov in prosta zabava. Igrali bodo Veseli rudarjic iz Idrije. Na voljo bodo raznovrstna jedila in pijače po zmernih cenah. Čebelarji in prijatelji čebelarstva, pridite 15. avgusta v Vipavo, kjer boste lahko preživeli nekaj veselih in prijetnih uric.

Pripravljalni odbor

KONGRES V BUKARESTI

Vse prijavitelce za kongres smo pisмено obvestili in seznanili z okrožnico Turističnega transportnega biroja, ki je prevzel vso organizacijo izleta.

ZČDS

OPOZORILO NEKATERIM PREVAŽEVALCEM

Čeprav so nekatera čebelarška društva v našem listu naprosila čebelarje-prevaževalce, naj v lastnem interesu prijavijo dovoz čebel na gozdno pašo, da bi mogla panje na pasiščih enakomerno porazdeliti, se nekateri prevaževalci za to sploh niso zmenili. Spozabili so se celo tako daleč, da niso niti vprašali lastnikov zemljišč, če lahko postavijo na njihov svet svoje panje. Takšni prevaževalci pridejo ponoči in noč jih potem spet vzame, ne da bi plačali kakršnokoli odškodnino lastnikom zemljišč. Ti čebelarji prav gotovo ne poznajo osnovnih pravil čebelarške morale. S tem ne delajo sebi prav nobene časti, svoji čebelarški organizaciji in poštenim prevaževalcem pa jemljejo ugled. Ker je takih prevaževalcev več, bomo njihova imena v prihodnje objavili v našem listu, če se bodo te stvari še ponavljale. Za to obvestilo so nas naprosili nekateri lastniki zemljišč in čebelarji na področju z gozdno pašo.

Uprava ZČDS

PLEMENILNA POSTAJA

pod Srednjim vrhom blizu Žirovnice na Gorenjskem že deluje. Čebelarjem sporočamo, da lahko pošljejo svoje matice na plemenitev. Pazijo naj, da bodo čebele presejali, kajti v plemenilčku ne sme biti nobenega trota. Že nekaj dni prej naj se zainteresenti obrnejo na vodjo plemenilne postaje in mu sporoče, kdaj in s katerim vlakom bodo poslali čebele na žel. postajo Lesce-Bled. Od tod bomo plemenilnike s čebelami takoj prepeljali na plemenilno postajo.

Vodja plemenilne postaje
Ciril Jalen, Rodine 18,
pošta Žirovnica na Gor.

PRODAM

6 naseljenih AŽ-panjev na 9 satov in prenosni čebelnjak. Štefan Hren, Ljubljana, Poljanska 59, dvorišče.